

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

In Aristotelis Stagiritæ organum commentarius dictatus - Cod. Rastatt 61

Coscan, Oswald

[S.l.], 1617

In libros perihierminias seu de interpretatione Aristotelis stagiritæ

[urn:nbn:de:bsz:31-300535](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-300535)

Libet. I^{us}
IN LIBROS PERIPHER
MINIAS SEV DE INTERPRETA
tione Aristotelis

Proemium

Ut procedat facilis in cogitatione hominum librorum
necesse est ut prius in eis fiat de iis dicantur.

Quasi. i.
Auctor horum
librorum est Aristoteles

Itaque quibus i. Cuius auctoritas sunt hi libri. Respondet et alii
ut colligitur ex stylo huius ex eo quod in huius libris Aristoteles se
ipsum citet. Nam lib. i. cap. i. vult persequi quoniam, atque
de his se agere in lib. De anima, id quod uerum est. Item in lib.
2. ca. i. ait de Generatione. de tertio adueniente episcopo
se in libris resolutionis, ut in iudicio mouerit i. et oratione
ca. ult. Itaque et audiendus est Aristoteles Rhodius, et scilicet
hos libros Aristoteles negat contra ueterem et coeternam recep
tionem sententiam.

Quasi. 2.
Auid est interpretatio
gratiatio?
R.

Quasi. 2. Auid sit interpretatio. Respondet in eo nihil
aliud esse quam significatio et assertionem eius quod occultum
est, et quod per sermonem. Item inter occultum nunc uerum cogi
tationis, ^{humanae} quam signa quae eas guardunt, et coeternae uoces hu
mana; haec igitur sunt significatio et interpretatio dicitur. Unde
S. Augustini. ait Verba inter haec obtulerunt gratificationem
gratiandi. Et u. in huius duplex sit cogitatio; altera, qua in
agghendit, altera qua etiam iudicat et assensum uel dissensum
facit, nunquam certe alterius mentem satis cognoscere potest
si in agghensionibus eius utitur, nisi quos iudicium eius calleat
de autem iudicium uel assensus dissensusque mentis fit
et enunciatio quae aliquid de aliquo affirmans uel negans
Hanc

Cogitatio huius
est lex.
Agghensio
iudicium

De Interpretatione

Hanc ipsa enunciatio seu iudicium internum si agerimus, uere me
tenet uel interpretamur, et sic enunciatio externa eminenter
est interpretatio nonum acquisiuit, ut recte uia cu S. Tho.
Seco, 3o. q. 1. & ex eandem, et Summo sentiat Coniunct. hic.

Quaeritur. 3o. An et q interpretatio sit obm huius libri.
No dubitandi e, tum qd q interpretatio obiectu ee uidet, qm
re ex inscriptione, tum qd ut uiding qdto procedente et uo
sic interpretatio, singlex us et qm, seu introductio, uot,
hinc et aliorum signoru etc. tum qd in elegancius dicitur
in libro per hermianus qd de 2o. qdoo mentis q n e n
interpretatio, sed id supra q cadit interpretatio, tu deniq qd uoies
n hnt qd hnt q obto partu loqur, sicut n st qd hnt q obto
hnt Loqur.

Quaeritur. 3.
De obto huius
libri.

Dico. 1o. qd dicitur ee obm hntu libroru, et hic dirigi.
In Th. Phil. Coniunct. in qm ex S. Thoma, de quoriam
inglegomnis uis dicitur.

"mentis
Dicitur. 1.
Qd dicitur ee obm hntu
libroru
Dicitur. 2.

Dico. 2o. sed hanc qdoo dirigenda agit de enunciatio uocali,
li, seu de signo uocali qdoo interue, et inde sumpta est
interpretatio huius qdoo, tanqua ab eo q immediate dicitur, re
fere in ultimata ad instruendam igson rda qdoo mentis,
hnt ultimata fine et obm. Ita est alios staton. Bossen,
no Tomo 2. f. 10. c. 2., to e, qd n erat alig modq dirigendi no
faler qdoo, nisi immediate dirigendo signu quo exprimit, q
directo facile qd qdoo mentis interua ordinare poterit. Sicut
si qd horologiu hnt, cuiq moto et directo iudice, q cursu horo
logii interpretat, tes inty rotula mouerentz et dirigerentz, is n
fm dicitur iudice dirigere, sed idtu horologiu.

Quid regardat
ad hnt rda
qdoo dirigenda

Obicitur. 1o. Ariles agit de noe, et uerbo q st interpretatio
qda qdoo mentis, q n fm agit de enunciatio uocali.
Rely negando qd hnt, ans ex S. Th. et Coniunct. Distinguit
nem

Ariles. 1.
hic fm agit de
enunciatio.
Rl.

Libet I.

libet ut uerbo
3plex accessio.
1. 2. 3.

nam nomen et uerbum 3ple considerari possunt: 1.º ut Geise 3ple
res singulas. 2.º ut st partes ex qbus 3ple enunciatis, et
hinc 3plem ac 3plem. 3.º ut st partes ex qb. 3plem, syllo
et hinc magis extremu, xing extremu, medij terminoy de m
3plem agitz de uoce et uerbo ut 3plem et 3plem esse 3plem
q n e agere de iis qua tm ut interrogantz grina 3plem uoi
sed ut faciunt ad interrogatoy 3plem, q interrogatoy Alexander
appellat philologica, 3plem q faciunt ad copioel falsitatis
et ueritatis, q 3plem in oi re 3plem e satisfact tnsu Boe.
Hic ag. Tol. dicentis in lib. 3plem totu agi de uoce ut e
3plem retu, hic u. de uoce seu uoi ut e 3plem 3plem
3plem.

Obier.
3c.

Obicitur. 2.º Grammatica et Rhetorica e agere de
uocibus, q n dialectice. Reges Grammaticae et Rhetoricae
e agere de iis q ad affectiones grammatice etc. hoc e, ut euidentz
solacismy, et barbaries; dialectice u. e agere de iis quoad
affectiones dialectice, hoc e, qut ad dissertatoy faciunt, et ad
ueritate agendum, ac falsitate euidentia.

Offic. 3.

Obicitur. 3.º Etia libri prioru et posterioru agunt de
enunciatoe,annon maior et minor st enunciatoes, de qbus in
libris prioru, ipe 3plem inderostrabiles, et principia 3plem
ma, seu axiomatica communissima, an n st enunciatoes de qb.
in libris posterioru agitz. tradet Tol. ex Alb. 3plem enun.

3c.
3plex i enunciatoe
accessio.
1.

ciatoe 3plem considerari, primo ut tm retu 3plem significatione
et Geise enunciatio e, siue 3plem ad 3plem siue n 3plem
et 2.º ut in sup ordinabilis in syllo e, unde dicit 3plem
3plem, 3plem, Conclusio; 3plem, ad n 3plem, 3.º ut
n 3plem ordinabilis e in syllo, sed magis 3plem e
3plem

Liber I LIBER I

DE INTERPRETATIONE

Græci unum solum hunc librum, Latini in duos divisissent et
alter igitur Latinos in eadem divisione capitulum in alio habet
sax solum, alii vero octo, in priori libro; ut ut sit priori hoc
libro hinc sequitur .i. Ariles quod notat de significacione in con-
de vide de noe, ac non de verbis digulat, itaque de ore
ac igitur enunciacoe, igitur specieb. postea oppositioel inuencioel
et quæ alia de igitur explicat, ac deinde enunciacoes defu-
turo pinguenti

CAPVT I

DE SIGNIS

Ista coris iscribit. sicut duas partes, in igitur de qd. ag-
re uelit, in rda quæ quod notat de significacione in con, et ad
reliquorum intelligentiam faciant.

Con. 1.
De qd. in hoc
lib. agitur.

1.

2.

3.

4.

Conclio 1. Significatio est de noe, uerbo, negatiue, affirmatiue
inueniunt, oratio, ratio est quæ hæc ora ac opposita spiritus.
1. Nomen et Verbo tanquam enunciacois spes integrantes.
2. Affirmatio et Negatio tanquam eorum generantes differentia sub
disiunctioe ubi. enunciacois. eueniunt, aut et si affir-
matio aut negatio est idem ac affirmatiua ac negatiua enun-
ciatio, tanquam enunciaciois species. 3. Enunciacio tanquam igitur
est et explicandum est. 4. Oratio est genus enunciaciois

De Interpretatione

Conclio. 2. Verba et signa quædam, et scriptura signa
nomi item nomis et scriptura et et eade ag. per hanc cog
tus et et idem ag. oes, ut et res. Item alij quædam et uerba
et eades ueritatis et falsitatis, ut homo, chimæra etc.
alij et hanc altera ratio sunt ut homo a dial homo e
legis.

Conclio.
De Verbis, signis
hinc et quædam

Hæc Aristoteles præstat ad futurum tractatu, ex quo colligi potest
quod omne ex mente hominis enunciatio uerbalis tractatur in or
dine ad enunciatio mentalem, tanquam ipsius significatio ac ad
ratio mentis quod dirigenda.

Circa hæc dignitanda sunt tria. 1. De signis in communi. 2. De
significatione uerborum et quædam. 3. De ueritate et falsitate.

Quæstio. I.

De Signis in communi.

Ex dictis patet cur hæc de signis agamus, unde hæc de
Aristoteles eorum mentionem fecit, et quia alij et facile illi
possent ea et Aristoteles de significatione uerborum etc. adfert expedie
mus difficultates quædam quædam.

Queritur. 2. Quid sit signum. Prout signum in communi agitur. 1.
Et ad instrumentalia et formalia signa sic ex communi sententia definitur
a Dialecticis ag. Conim. q. 1. art. 1. Signum est quod potentia
cognoscenti aliquid representat; cõditer adferuntur hinc alia de
fines ex S. August. quarto 1. est ex lib. de doctrina Christi.
cap. 2. Signum est res quæ per speciem quæ ingerit sensibus aliquid
aliud ex se faciens in cognoscendum uenire. 2. est ex lib.
de principio dialecticæ cap. 5. q. et hinc hinc. lib. 1. In
st. cap. 10. Signum est quod seipsum sensui et per se aliquid
dicitur

Quæstio. I.
De Signis
in communi.

De Interpretatione

159

nam qd utroq; respectu in deside gmitz, tñ qd in ordine
 ad potentiam mutat; eadē species signi, nā si signū a
 potentia p̄cipit; ē instrumentale, si n̄ p̄cipit; ē formale tñ
 tñ deniq; qd signū frustra eet nisi hret respectū ad
 potentia, in hanc n̄ finē s̄t signa, ut alicui representent.
 unde aliq; n̄ male dicit signū si nulla potentia expressa est, fore
 representativū tñ n̄ significativū; & representativū ēe illud s̄t
 respectū ad rē representatū; & significativū ēe, includentes utriq;
 respectū.

Quaritur 2.º. Cū signū sit vox generata & mali dicat; rē
 q̄cuq; & formali a ista significatione, qd nā sit formale significativū signi
 seu qd sit illud & qd res formalis significat; signū, et quo distor
 quitz ab alia re qd signū n̄ ē? Sūt dua sentia 1.º. Conin.
 q. 1. at. 1. ex Alensi et Liederma, qd dicunt qd signū ē id illud in
 significatū in sua rē formali, qd ē ei rē, qd movēdi potentia in n̄
 significatū rei significatū, et nequaquā & relatiōe significatū, quis illa
 ista rē, qd signū formalis significat; signū pot̄ fundare aliquid
 relatiōe, aut h̄at relatiōe amplexū aliunde quēritē. 2.º. sentia
 Vasquaz tom. 2. in 3.º. p̄te q. 60. de. 120. cap. 4. n̄. 43
 ex sco. et Soto, et dicit ēe gloriōsū recentiorū Theolo
 gōrū, qd si signū ēe in somitis (idē de aliis signis con
 sēdū) formalis sit tñ ens rōis, seu relatiō rōis ad insitū
 antē et rē significatū, qd quōstā qd dicebant, ēe extrinsecā
 denotatiōe ad insitū, ita ut formalis signū ēe n̄ aliud
 sit qd denotatiōe ēe ut representet.

Nūm glaud media quādā via mcedere, eo qd signa
 significatiōe sint, alia tñ ex h̄ad n̄tē, ut hederā ante
 hōgē

quid sit h̄ sig. 2
 nā ēe in somitis

Re. ad 2

Liber I

hospitiū signans uinum uanale, alia ex sua natura ut fun-
 mus signū ignis, quē nemo instituit ut est signū ignis
 sed hūc a natura sua. Quoad priora signa, aggrobo se,
 Jātia Vass. de ente rois, uel eorū dicitur eē extrinseca
 denotatio, de quo hūc in Cistigo. Pō ē, qd reuera nihil
 reale ē in hedera, ut ait signatū uini uanalis; q. foale
 signatū signi uel ē ens rois Im, uel extrinseca denotatio a
 uolente et institute, q. uolente et institutio cecidit sup ha-
 derā et n̄ sup rosā, ut hedera pōt dici signū uini, rosa n̄
 pōt. Quoad posteriora, aggrobo in Jātia Conin. ut q. illa res
 sint signū Im qd sua agēne q. ex se ipsis hūc, ut ducāt
 in cognosc' alterius q. nil aliud sugadditū, sic fung. q.
 nil sugadditū ē signū ignis suamet entitudo et agēne
 nature suae, q. et ducere in cognosc' alterius. Foale igitz sig-
 nū eē nil aliud ē, q. agēne eē ducere in cognosc' alterius.
 Dicas qdqd ē signū ex se, et n̄ ex institutis uolte, illud
 eo igitz hūc relatio aliq. erga rē signatā n̄ uel effy uel eē
 uel alteris degedētia, q. foale signatū signi eē in sig-
 nis naturalibus ē relatio. Redat q. in illis relatio. signo
 adiectis n̄ gignat rō foalis signi, q. colligo ex S. Tho. q. 9.
 de ueritate rō. 4. ad s. ubi ait, Est rō signi ē, q. sit of-
 factus uel causa, et Im hoc inuoluit q. nos ducit in alteris
 cognosc'.

Quid sit factū eē
signū. Rē

Obie.

Rē

Quæritur 3.
 Vtrū aliqd signū
 sit institutū
 Rē negative

Quæritur 3. Vtrū aliqd pōt signū signare? Redat ne,
 gignat ex S. August. in Cō. de Digno, et Sordina. 12. Meth. q.
 9. ap. Conin. hūc art. 2. rō ē, In qd signū ē mediū in
 rem

De Interpretatione

non signata et potest cognoscere, quia ab utroque differre de
bet, et creditur max de signis instrumentalibus, quod ut docet Fons, quibus
cognoscenda sunt. Ita quod signum signa sunt secundum reale in signato,
aliquo modo quod est simile, oportet quod sit distinctio realis iuxta
Ih. in 1. dist. 7. q. 2. in 2. ad 2. quod sicut Boetius. simile est verum.

Simile dicitur.

differentia eadem qualitas, et creditur max de signis formalibus. Quod
similes verum. Primum in fieri posse ut aliqui sint aliquid sui
ignis signum in signis ex instituto, ita volentibus. in instituto. Et
sic hac vox nomine, in bono signat alia nomina, sed signum quod
sit ganis ante tabernam collocatus significat signum venale
et. Quomodo de rebus venalibus ante tabernam et coram diu gunt
quod non igitur res signat significat, sed quod hoc ubi, et res venalis
ante tabernam sit, signat uolentem uenditoris uolentis uendere,
in qua extrinsece merces dicitur uenales.

Quatuor. 1. duplex sit signum. Quia glutina adfertur
signi divisiones. 1. est signorum alia est rememorativa, alia demonstratiua,
alia prognostica. Rememorativa representat rem perita, ut
iris, scilicet dei ne iterum daretur caladismo mundum. Demonstratiua
re representat rem ex parte ut fumo ignis. Prognostica indicat
futuram ut

Quatuor
duplex sit
divisio .i.
Rememora
tiua signum
demonstrati
ua signum
prognostica
signum

Verbo uentis calu eius indicat esse serenum.

2. Divisio signa alia sunt propria alia impropria. Propria sunt
quod seu a natura seu ab instituyente alio ad hoc signum instituta
sunt ut signa, ut uoces ex instituto signantes, species uisibiles
etc. Impropria sunt, quod per nos ducunt ob nexa in quibus
aliquis signati, ad hoc in natura nec a quocumque alio sunt
signatio destinata, ut est respectu sua cause, et ea respectu
effectus.

2. Divisio
signum
signum
signum

3. Divisio

3. Divisio
Signa naturale

3. Divisio. Alia signa sūt naturalia alia ex instituto. Signa naturalia sūt q̄ ag. des. idel. significat, seu q̄d̄ q̄ suapte sua vim habent significationi aliquid, ut fumus ignē, imaginatio montis montē, et hęc res addit̄ suapte sua, q̄ fieri sūt ut ex natura hōm̄ aliqua res ag. oēs mortales et oib. sūt. Idel. sūt. q̄ in eo igit̄ n̄ esset signum naturale, eo q̄ ex sua natura n̄ sūt. Signa ex instituto sūt q̄ et appelland̄ signa dōra, uel signa ad glaciū uel artificialia q̄ ex hōm̄ uoluntate sūt, ut uox garris gōrē, et hęc om̄ nū uenale. Hęc hanc divisionē s. August. lib. 2. de doct. Chri. st. c. 2. et est illū oēs interq̄. Arist. et Thlogi.

4. Divisio
Signa formale

4. Divisio. Alia signa sūt formalia alia instrumentalia. Formalia sūt imagines ut hęc uel actuales, q̄ id ducūt in cognoscēd̄ rei cui sūt imagines, in q̄d̄ hęc sūt in et n̄ nris cognosci debet, ut species montis in aīo signata, itē species pictura in oculo hōm̄, itē q̄d̄ montis seu illud et. q̄ hęc n̄ oīa cognoscimus aliquid aliud, igit̄ in, dū aliud cognoscimus, n̄ nris simul et eadē oīa cognoscimus, est q̄d̄ res alia cognoscere cognoscimus.

Signa instrumentale

Instrumentalia signa sūt, q̄ n̄ nisi cognita efficiūt alteri rei cognoscēd̄, ut uestigia cerui, fumus ignis. Aduertit Ferrar. i. lib. 2. i. gentiles c. 73 n̄ ēd̄ necesse ut eadē q̄d̄ cognoscēd̄ signū et significatū, sed sūt diuersa potentia cognosci, dūmodo ab eadē aīa, sicut si fumus odoratu sūt q̄d̄ cognoscitur, seu ignē uero sūt, sicut significatio est. Sed sciētū q̄ si ita sūt sūt sūt, de hęc facto nūquā ita contingit ordinariā, q̄ sūt aīa, q̄ sūt q̄d̄, aut in hęc et q̄d̄ signū instrumentale saltē apprehensū q̄d̄. Porro hęc signorū divisio n̄ hęc recepta ē ag. uoluntate

De Interpretatione

res q̄ prior, eo q̄ formalia signa vice agnoverint, colligit, t̄, ex
fide h̄c c. i. ubi questus excellat signa, utiq; n̄ alia q̄ formalia
q̄ d̄n̄ q̄ questus lingua & signa aliud cognoscant, ipsos interin quibz
sunt, & cognoscant. At hanc divisionē S. Tho. Al. d̄ca. Et q̄st̄ hos alii
Dnt̄ itea signa formalia q̄ formalia informant d̄n̄ assumunt, ad cognoscēte

Divisio. 8

Signa d̄n̄

Signa q̄d̄

Signa q̄d̄

8. Divisio. Signorum alia est practica alia speculativa uti S. Tho.
in 3. q. 80. Practica est, q̄ t̄ n̄ h̄m̄ signant, sed t̄ faciunt. Specula
tiva sunt, q̄ t̄ h̄m̄ signant. Sic inter speculativa canarēt̄ et̄
canarēt̄, et signa hōm̄ ex instituto, q̄ nullo modo est efficiētia, q̄
n̄ ex se p̄t̄ efficere, ex quo aggr̄at̄ n̄am̄tas eorū q̄ q̄d̄
se & ipsa figurat, schedulas, gesturas certis, verbis, et
ritus ac gesturamenta q̄d̄ posse mira efficere, ut curare,
aversare, conciliare fortunā aut securitas, res d̄n̄m̄,
fate etc. Inter practica t̄n̄ a multis Theologis cōsent̄ sa,
moneta, q̄ gratia n̄ h̄m̄ signant in aīa, sed t̄ instrumenta
efficiēt̄.

Contra divisionē 3. Obiecti 1. dicitur q̄ naturalia signa s̄t
deus instituit ut naturalia signarent, q̄ deus ē auctor aīa
reū et illi estā s̄t aīa, q̄ naturalia quoq; signa, s̄t signa
ex instituto, q̄ aīa oīno signa s̄t signa ex instituto. Si
d̄cas, signa t̄n̄ ex instituto hōm̄ illi, n̄ ex instituto dei
n̄ satisfaciēs, q̄ deus d̄n̄ et s̄m̄ta instituit, q̄ s̄cul̄ d̄n̄,
s̄o s̄t signa ex instituto, quide n̄ ē negada deo potestas
faciendi signa ex instituto, et q̄d̄d̄ ipse facit ut s̄t sig,
n̄ illud ē signū ex instituto. 2. Volūtas hōm̄ nihil
educit in re, ergo n̄ ē ex re signū s̄t, q̄ ex se sig,
n̄ n̄ ē, aut sequētz q̄ una eadēq; res in se invariata
sit

Obiecti.

Obiecti.

Opus.

sit signū et 2 signū. 3° eadē res et 2 signū naturale et ex
 instituto, q. hāc divisio fit in membris opposita. *Plah.*
 Ans ex glo. Iridis, q. 2 signū naturale futurae mortis glumae
 cū appareret et signū ex instituto frederici, q. regnabit deus
 de n. angelis delendo genere humano et aquas glumias.

Re. ad 1°
 Quod dicitur, q. 2
 Quod dicitur, q. 2

Redet ad 1°. Distinguendo Ans. Deus instituit signa na-
 turalia ut appareret quoad eam nego, quoad existentiam con-
 cedo, id ē, facit ut existeret, q. ipse ē ea utilis sine q.
 nihil gducit, sicut efficit ut eēt existentia signa: n. a
 facit ea libere quoad eam, n. fung. V. G., n. poterat al-
 in sua eam se hāc q. iam se hāc, unde videtur q. q. inq. o-
 migenere vellet ne fumus appareret igne, n. ante goet parte hu-
 eam fumi, q. deus n. q. libere emendare. Ad instantiam
 videt, deū libere quoz posse ordinare ut aliq. res sint sig-
 na, sicut ordinavit iridē et sermō, quare signa ex instituto
 dnt ea q. ex sua natura seu eam n. apparēt, sed im. ex libera vo-
 luntate suo dei sine hōis, sine angelorū. h. honorū h. h.
 malorū. Ex quo n. seqt. q. libet signū q. a deo gducit, ē
 signū ex instituto q. n. ē ita gducere signū et instituire
 signū, multa sig. signa nos, V. G., gducing dū gducing
 nocēs, nequa q. in ea instituing, sed iam olim instituta usut
 gang. Ad 2°. Redet q. volūtas hōis vel aliorū, q. signa n.
 fiducit, gducat exis rois vel honorioel extrinsecam, q. debet
 is, q. illud signū mult. aliq. cognoscere oīno prius sci-
 re vel meminisse actualit vel actualit, aliq. verbo s.
 August. lib. de sermo ca. 1. *Ubi* signū ex instituto
 gducit, dū ait, q. mihi signū dat, si nesciētē ne iung
 nit

Re.
 ad 2°

De Interpretatione

ut, cui rei sit signu, docere me nihil est, et hoc satis est
 ut moralis nunciat negotio in signo seu deglutatio hanc, et q
 can distinguat ab alia re q signu n e. ex hoc colligitur Conim.
 ad. 2. dicitur qd signu n dicit signa naturalia et ex instituto, ut quod
 signu ex instituto ni se nihil, ni cognoscere ut regit memoriam
 significatiois et rei grabe, signu u naturale ni cognoscere nihil
 suggerat, ni se u hat naturalis agnoscere et subit ad strahere
 potentia ni signu. Ad 3. dicitur cu distinctione. Eade res
 est ee signu naturale et ex instituto respectu ei qd est signu
 respectu diversoru signatoru quod, sic Iris respectu glumia
 e signu naturale, qd Iris oritur ex nube torrida, q pulo post qd
 et uel paulo ante gluit: respectu federis e signu ex instituto.

Rp ad. 3.

Contra. qd dicitur divisionem obicit, 1. dicitur qdam signa, q et
 simul formalia et instrumentalia, q n et membra opposita
 qd dicitur, nam questus n e astrologi, q quem cognoscit
 cursum cali, e astrologo signu formale secundu dicta,
 qd questus revelatus alicui studioso, e studioso signu
 instrumentale cognoscendi cursum cali, qd questu astrologi
 cognoscit, et q illu oia ea q astrologi illo questu cognoscit.
 Item species in speculo relucens e signu formale, qd e
 eiusde esse cu ea, q e in oculo; e signu instrumentale
 qd e ad cognoscere cognoscit obtin, q specul in speculum
 mittit teste s. Thoma et Sco. apud Corim. art. 3.

Obiectio. 1.

Obicitur. 2. dicitur qd signa q nec formalia et res instituta
 naturalia, q hac divisio n e adequata, qd dicitur multis
 instantiis. 1. dicitur angeli e ignotus angelo deo cognoscere instantia. 1.
 signu dei, qd cognoscendo suam esse cognoscit deo n formal
 qd ang.

Obiectio. 2.

2. quia angelus suam essentiam cognoscit, instans aliis aliisque diversis
 cognitione angelus cognosceret suam essentiam et deum, sed non di-
 versimode cognoscit. Teste s. Th. par. 1. q. 96. art. 3. aliis angelus
 et discursus. Item 2. Essentia divina beatis cognoscitur
 creaturas est signum creaturatum, et non formale, quia deus cognoscit
 ducit in cognitionem creaturatum, non instans, quia non dicitur
 3. sua visione cognoscit deus, et creatura. Item 3. Phantasma
 ignis aut cuiusque alterius rei, et quia illud cognoscit ignis,
 est signum instans, et non formale, quia non est in intellectu, non instans
 4. quia est in intellectu et percipitur. Item 4. Omnis cognitio est signum
 non formale, quia hoc debet a cognitione distingui, non instans
 quia ipsa cognitio non percipitur.

Obicitur 3. Species quarum alia dicitur migrare, alia expressa
 non est signum formale, quod tamen sola per expressis afferuntur signum
 non formaliter, quod sic patet; si species migrata est signum.
 species migrata est magis obiecti virtualis vel actualis si-
 ne qua cognoscere non potest potentia obiecti, de qua fuit in
 libro de anima, hunc informando potentiam efficeret obiectum spe-
 cies migrata, si intellectus, aut alia cognitio non eliciatur, nihil
 fit anima sensus. Item si species expressa est signum formale, spe-
 cies expressa est ipsa actualis cognitio obiecti, quod quod datur hunc
 censetur obiectum actualiter sensus esse in anima, vel potentia
 in actuali imagine, et igitur obiectum secundum se longe distat
 et si quidem haec cognitio obiecti est per intellectum hunc, de verborum
 mentis (de quo in libro de anima fuit) tunc non deberet
 cognosci, sed eadem actione, quod educitur cognoscitur, quod non est
 signum

Species expressa, sed haec
 non facit, quia quod
 unum adhibet mul-
 tae

De Interpretatione

167

signa formale, sed signa instrumentale, q. nulla dno dats
signa formale.

Read. 1.

Redat ad 1. Distinguendo ans et et formalia et instrumentalia
respectu eisdem cognoscentis, aut cognitionis, nego respectu di-
versorum cognoscentium aut cognitionum quoad. Et hoc n. in
quodlibet quo minus sunt membra divisionis huius opposita for-
malia, q. satis e. q. materialia sunt idem signum, et sic patet rō
ad primū ex tō de astrologo. Ad species in speculo dicitur ex
iam colore intra eas n. videri in speculo ut q., sed q. eas
ut quo tem ipsam, q. eas in speculo inmittit, cerni de quo
in libris de dia. per. a. in aliis casib. aliquid species
cerni possit ut quo, e. altioris discussionis, ubi videri,
hū an species aliquā gōt se intra latitud. obti. u. 89.

Ad 2. Re. respecto ans. Ad eiq. gōt q. gōt multis
instantibus sic videt. Ad tal. qdē, q. angeli deū cognoscentis
ēssā sit igitur angelo signū instrumentale, sed n. p. ea cognitio
angelī, q. deū ex se ipso cognoscit, e. discursiva, q. una et eadē
numero cognitione angelus cognoscit se et deū, se qdē hinc
effectū dei, et deū tanquā ad huius est. Porro ad eū cogni-
tionē, q. sit q. signū instrumentale, n. e. necesse ut semper requiratur
duo cognoscentes distincte, una signū altera significati, sed satis
e. una nō cognitio cadens sub signū et significatū: q. ad
signū instrumentale tm requiritur ut cognoscat, et cognitū ducat
in cognitōem significati, siue p. ea hoc signū eadē cognitōe
cognoscat q. significatū, siue diversa, ut et docet Conim.

Read. 2.
ad 1. Instrumental

q. 2. ar. 3. sec. 3. Ad 2. Redat Deū beatīs cognoscentib. in deo. Ad. 2.
creaturas

Liber I

- creaturas esse signum instrumentale, esto in diversa cognitione cognoscatur iuxta dicta ad prioram instantial. Ad 3.^{am} Resol. Praeterea
 Resol. 3. haecmata esse signa formalia, quae illud elicit suas cognosciones, ad
 signum a. formale in utroque requiritur ut inherat ei potentiae
 quae illud usurgetur et signo, sed satis est ut sit magis obiecti inserti
 eius potentiae alicuius formae assistential ad elicendam obiecti cognoscen-
 tionem, id est, extrinsecum, et eadem potentiae non inherat intrinsecum
 eam informando. Sed de hoc in libris de anima. Ad 4.^{am} instantial respondetur
 Resol. 4. quod cognitio actualis sit signum formale, quod usurgetur anima ad cognoscendum
 obiecti, et negatur quod esse signum debeat distingui ab ipsa cognitione.
 Resol. 3. Ad 3.^{am} Resol. et quod ad id quod species mixta adfertur, negatur
 quod haec species obiectum non faciat sensum. Nam non debet quis signum
 in possibili modo facere obiectum sensum, sed satis est quod quilibet
 signum aliquo modo id obiectum, et sic species mixta facit obiectum
 sensum tanquam magis virtualis eiusdem, quae propria possit cognoscere
 obiectum elicere, illudque in se exprimere nona quodam sensum et
 imagine actuali, ut fuisse de specie mixta docet Corin. loci.
 Resol. 1. Ad id u. quod species expressa adfertur, respondetur eam esse
 esse signum formale, iuxta dicta, et negatur in Thomistas ex
 cognitione sententiae quod eadem cognitio, quae adfertur, species expressa
 cognoscatur.
 Quae sit actu significare. Resol. nil aliud est
 Quae sit actu significare. Resol. nil aliud est
 Resol. quod actualiter concurrere representando obiectum ad actualem cog-
 nitionem potentiae idem obiectum cognoscens. Hunc actualem gen-
 sum non semper utroque exercet signum, quoniam nec ipsa potentia
 est semper

De Interpretatione

169

Et sensus nō fit actu cognoscens, unde ad esset signi sufficit
 esse querrere ad cognoscere excedit, nō a actu querrere. Sic in
 vis q̄ actus oculis dormiunt, species rerū obiectarū, quas q̄ oculi du-
 bō in oculo agere sūt sicut actuali visione, sūt esset signum,
 hō ad nullū actu cognoscendi actualiter querrant, eo q̄ q̄dēta
 cognoscens seu sensus videndi in dormiente sit ligatus, q̄ q̄dēta
 sūt signū actuali assumere et usurgare, in q̄ actuali usurgāōe actu
 signū significat, et sic cōter dicitur ex flecti in q̄. q̄. s. nōmbr. i.
 ad. n. sūt S. Bonaventura ibi. q. 2. Obiectis. In deficiōe signi collo-
 cat, actualis representatio, q̄. ē de esset signi. Redet, negando
 ans, si sensu uerborū aspiciunt in deficiōe et nō q̄dēta igitur uer-
 ba, si q̄dēta in deficiōe sūt actualis representatio illis, q̄ nō sūt
 cogniti nisi uocib. igitur actu significantib. Porro ē q̄dēta
 dialecticorū q̄dēta, res, q̄ ad aliquē actu ordinatē sūt, defi-
 citi q̄dēta ad eū igitur actu.

Obie.
Re.

Quæritur 6. An et quomodo distinguatur cognitio q̄ signū
 a cognitiōe q̄ discursū? Ratio dubitandi ē, nā distinguere debet,
 re garet inde, q̄ sage debet cognitio q̄ signū, in q̄ uel cū q̄
 nullo modo ē cognitio q̄ discursū, ut in brutis ē cognitio
 q̄ signū, q̄ q̄ species in oculo hōas aliq̄d uident etc. aut
 q̄ canis ad signū baculi fugit etc. nō sūt discursus, q̄a hōas
 nō sūt discursiva, aliq̄a hōent aliq̄d q̄dēta q̄ hōi ē
 peculiaris, q̄ fieri nō sūt. Itē angeli cognoscunt q̄ signū nō
 sūt discursū, nā et igitur sūt species q̄dēta q̄ quas faciunt
 cognitiōes. Item aliis aliter sequeret, q̄ oīs cognitio sensum
 est

Quæritur 6.

Liber I

est discursus, quia oratio fit per signum, ut per species intellectuales et ex
 parte, quod non est dicendum. Ex altera vero parte non distingui debere cog-
 nitionem per signum a cognitione per discursum patet inde, quia in signis
 instrumentalibus. ratio videtur esse discursus, ut cum quis videt hedera
 hinc sic discursus, hinc pendet hedera, quod hinc est nomen verale
 Item discursus est idem quod oratio, et oratio est oratio in qua aliquid
 ex aliquo colligitur ut in Fons. 6. Institut. cap. 1., ut in cognitione per
 signum aliquid ex aliquo colligitur, ex signo usque significatum, quod haec
 cognitio est discursus.

Re ad 1.
 parte

Hoc quod dicitur fit duas partes. Ad 1. est quod dicitur orationem ad
 videtur esse cognitionem per signum formaliter loquendo distingui a
 cognitione per discursum, ut patet arguere prioris generis in hoc du-
 bitandi allata. Idem ad arguere ex altera parte allata videtur

Re ad 1.

ad 1. quod dicitur, esse quod idem quod signum instrumentale est, assumi aliquo ex
 strui autem, ita ut res significata inferatur in oratione, et in hoc ad

Re ad 2.

rationem signi, ut signum est, ut videtur esse, ut paulo post patet. Ad 2.
 videtur distinguendo maiorem, in qua generis definitio discursus seu oratio
 quod dicitur, nam quod dicitur quod oratio sit oratio in qua aliquid ex aliquo
 colligitur, idem quod idem, ex quo aliquid colligitur, est iudicium, seu oratio
 seu secunda mentis oratio, et non in apprehensione simpliciter
 est prima mentis oratio, seu in apprehensione, aut sensus cog-
 nitionem in nullo modo est mentis oratio; nam ex his si quod colligitur
 aut cognoscatur, non fit discursus, bene autem fit cognitio
 per signum instrumentale usque, quod cognitio ducit in alterius cog-
 nitionem ad quod satis est signum apprehendere, eorum apprehensio aliud
 apprehendere vel iudicare, ut vix hedera iudicare hic nomen
 verale esse. In signo formali magis apparet, quod nullus sit dis-
 cursus

De Interpretatione.

curusq; eo qd signu illud nequaquam cognosci, sed in hri debeat
 as a. discursus fit ex qdta cognioe qdta ac rda cogationis
 nectis, qd in qdto nulla. E, et sic patet quos rnsio ad rda qd
 qdta, us quomodo distinguat; cognitioe q signu a cognoe q dis
 cursu, de quo adhuc amplius in libris prioru; cognita n. esa
 discursus, facile erit ab ea amouere qdta cognioe, q discursus rda.

Re. ad 2. ad
 qd.

Queritur 7. An oē stē in nāa seu esa sit signu sui similis
 ut oīū oīū? Item an imagines artificiales uel alie significet
 nāat, an ex instituto, suū qdta qon. Item quomodo distinguat;
 signa ex qdta a signis ex institutione, qdta hoc Fons. dis
 tinguit lib. i. Insti. Ad 2. Relech; negatiue ex S. Augusti. in ege m;
 effato de Genesi ad litterā cap. 10, et lib. 03. qdta q. 74 ubi
 docet unū oīū n. ēē alteris oīū imagine, ac qdta nec sig
 nū, qd si ēēt signū, qd hoc ēēt signū qd sit mago, atq; mago n.
 ē, q. etc. Itē si simile ēē signū sui similis, si ad hoc insti,
 hri ēēt ut id representaret seu significaret, siue a nāa siue
 ab hoīb; subdit n. S. Augustini qd n. fit (a nāa uel alio)
 intuitu representandi aliud, unde colliges si fieret intuitu
 representandi aliud, hoc ē si institueret; ad significatū, oīno
 fore signū, sicut res uenalis foris gerdans, ē signū rerū simi
 lū in nāa int; latentia et itidē uenaliū, et sicut multe
 herbe sūt signū et mago eis membri, qd male affectū sanare
 solent. Ad 2. Relech; Si imagines ad representatū facta (q d
 qdta qon similes stē in qualitatib; qdta ad n. in ipa substia)
 ad unū representat; ēē signū nāle; sic mago cesaris ad unū
 eū representans et in foro gonda, etiamsi sit signū ex instituto
 qd ca

Queritur 7.
 An oē stē sit
 sui sīc, ut aut
 oīū.

Re. ad 1.

Re. ad 2.

Liber I

Appl. 3.

q̄ ea uob̄ sit in p̄tate caesarij, nihilominus tñ ē signū m̄ale,
 sc̄lter tace loquendo, iugis caesaris, q̄ ut sic ag. oēs q̄ crea-
 rem nouerūt idem significat, ut Festus lib. 1. ar. 2. p̄d. 3.
 Redd̄ ex Tol. hic q. 1. Signa ex consuetudine eē, q̄ nemo hōrum
 libere instituit, nec tñ n̄alia s̄t, et nihilominus ducunt in cog-
 nitionē altaris, eō q̄ ita cōs mos sit, q̄ loco institutoris s̄t, unde
 et ad signa ex instituto reuocant̄. Sic magis apposite et extense
 suę mensur. s̄t signa grantis, uel canie uel hōie decima, aut
 sextae, q̄ s̄e hoc. s̄s solent aggoni, n̄ tñ ad illud significandū
 hoc iōsū institutū ē.

Quaestio. II.

De Significatione uocum, scripturae, et conceptionum.

Cogita doctrina de signis in cōi, tūc̄ ut iam explicans qd
 et quomodo significant uoces, scripturae et gēst̄, nā s̄ hoc
 iōsū tradita ē doctrina de signis in cōi. Itaq̄

Quaest. 1.

581.

Queritur 1. Quid et quomodo significant uoces humanae.
 anteq̄ fideat̄ notādū 1. Voces humanas duob̄ spectari posse
 1. quatenus s̄nt uoces s̄t in genere, et sic queriūt cū uoce
 s̄nterū, q̄qd̄ ergo quod significat̄ dici poterit de uoce s̄nt
 s̄nterū, dici quaq̄ poterit de uocibus hōiū, q̄ in genere quom̄
 sunt cū uocibus s̄nterū. 2. quatenus tales uoces s̄t ex re,
 s̄nterū ita articulata et q̄busdā rebus inq̄sita.

582.

Soluitur 2. In hōe duob̄is generis aēstias orationes re-
 ferri solent, q̄ uocib. significari possunt. 1. Affectiones seu passio-
 nes aēi, ut dolorē, cupiditā, appetitū, iracundiā, debilitatē, in-
 gotē etc. q̄ in s̄ntis quaq̄ eē possunt. 2. gēst̄ illiq̄, q̄ n̄ s̄t
 in s̄ntis sed in hōe s̄nt. Et t̄nsione ad q̄s̄tū, sit

Conclio

De Interpretatione

Conclio .1. Voces humana in genere spectate gerunt
 ee signa naturalia significantia in ipsis glatorē, in affectiones
 et passionis internas, q̄ hōi in hōis cōs et, aut in ipsis hōe
 peculiare. Et cōs, Essetim ag. Tolē. hic q. 1. fūdamēt. 2.
 et cadet ex notatis supra. Plats 1^a. gars, q̄ voces, ut sic sges,
 hōe, a nullo libero instrumente instituta s̄ ut significant, et in
 significant, ut cadet ex gentia, g. nūat significant, Plats 2^a. gars
 cōs est significant sua causa, uocis s̄ est sui glatoris, g. s̄fant
 sū glatorē. Item gemitu, clamor etc. s̄fant affectiones et passio,
 nes aīe, sed gemitu clamor etc. s̄ uocis, g. significant affectiones
 et passionis aīe, adde et uoces articulatas et libere factas ac
 resurgat ab hōib. ee signa naturalia quatenus sū glatorē seu
 causa s̄fant, sic ex qualitate uocis loquētū et eorū ualētudo
 longētes, exilitas organotū, uel finitudo pectoris etc. intelligi.
 Dies in comedis actores sege gemit, ridet, rugit etc. nihil in,
 in s̄ eorū affectionū subat q̄ hōi uocū solent ee significata
 naturalia, g. n̄ s̄ signa naturalia. Re negando ḡs̄nt, lz n. gemitus
 in theatro simulata exhibitū etc. s̄ significat dolore uerū actoris,
 s̄fant in dolore simulatū, aut dolore in cōi, aut dolore eig hōis
 quem actor imitat, q̄ satis ē ut sit signū nāale, sicut satis ē
 ad hōe ut sit aliqd signū ex instituto, lz res quam significat
 s̄ sit ḡs̄nt aut in rerum nāa.

Con. 1.
 Voces in genere
 s̄ signa naturalia
 Plats, Con.
 1.
 2.

obsc.
 Re.

Con. 2.

Conclio .2. Voces hōi articulate et artificiales significant
 in res, sed et ḡs̄nt res, ita Rub. q. 1. rō. 25. Fons. lib. 1. d̄.
 sit. ca. 10. Conion. q. 3. ar. 2. Molina. 1. d̄. q. 1. ar. 1. d̄. 2. Soar. in
 1. d̄. Hau. 1. lib. 1. cap. 31. l. x. S. Tho. 1. q. 13. ar. 1. et alii ḡ duas al
 ias s̄ntias e diametro oppositas, quarū prima ait, g. uoces in res
 significanti n̄ ḡs̄nt, q̄ qua citat a Conionb. Scotū in 1. p̄t̄her.

De Interpretatione

170

id, pronuntiare q̄ mente n̄ tenes, et signa aliq̄ genere eiq̄ rei
 q̄ n̄ alio n̄ ita sentit, sicut seris, pronuntiatz, non tñ uerba et
 mens exortire debeant. Idgibz si uox n̄ significat aut significare
 debet gēgē, nulla quoq̄ disonantia uocē et gēgē erit, et ser
 gēgē nullum mendacium. Deniq̄ ag. q̄ ados n̄ mēa de uerb. signif.
 magna ratio est, ut ex uerbis gēgē mens et gēgē loquentis eruat
 quam res igit, et scire uerba tñ ex mente loquentis illgēda s̄t, non
 ex significatōe quā exercent erga res, unde scire testamēta serigē
 n̄dēstari debent, n̄ q̄rendo significatōel uerborū erga res q̄ clare s̄t
 sed significatōel mentis testatoris, q̄ scire longe alia ē quā apparet.

Conclio. 3. Vox significat gēgē et rē immediate ita Rub. Co.
 in d. Corinib. q. 3. ar. 2. Soly lib. 1. Stimulac. cap. 2. argto. 1. Et h̄c
 id immediate uox significat, ad q̄ immediate s̄fardū ē mposita, sed
 ad utriq̄ immediate s̄fardū ē mposita, q. s̄fardū ē certa. P̄rior
 s̄fardū a posteriori q̄ audita uoce loquentis, aque q̄ aliquis ferri
 cogitē sua in rem significatā, ac cogitāōel seu gēgē loquentis,
 q. utriq̄ ex aequo significat, et q̄tē dual. distinctis significatōibz
 q. n̄ fieret, nisi uox mposita s̄t utriq̄ inunctiāte. Nam si ita
 s̄t mposita, ut ex gr̄us audita in gēgē loquentis, et h̄c me
 diante in rem ferremur q̄ unā significatōel, utiq̄ n̄ s̄t liberū
 utiq̄ in rem ferri omisso gēgē fuali loquentis, q. tñ liberū
 nobis esse gahat quotidiana experientia, et recte docet Fons.
 1. Inuit. c. 10. q. 1. lib. 1. docet q̄ uoces significant res suas
 mediate seu remote, q̄ gēgē a. de reb. habitos. immediate iac
 sigt tñ aduerbia mediate et immediate gualo s̄t quam
 uox in conctiōe n̄ra. Nam ag. igit illud signū immediate
 aliq̄ significat si illud aliq̄ sit signū alteriq̄ rei q̄ igit
 quoq̄

Con. 3.
 s̄fardū Con.

Libet I

quoque significat, quod dicitur priore signo mediante significari in ideo
 per tale signo significat, quod si significat et aliud signum existit rei, et
 tenet ipsam. Quod nos non negamus in opposito fieri, itaque est motus
 quod dicitur de nomine, quod sit mediante et immediate significari, et quibus
 dicitur, facile auctores si cuiusque explicatio hanc terminant in re
 certe veniunt. Rub. ca. ci. ait quod voces significari questus
 ut quo, res a. ut quod, id est questus sit tale quod quo aliquid
 significat, res a. non sit tale quod, quo ordinario aliquid significat,
 sed id ipsum quod significat, tunc quod questus tunc quod voces. Licet ergo
 iuxta dicta in genere nostra immediate quod voces significat, res et
 questus rei, tunc ex mente Rubii ad distinctionem, utriusque sig-
 nificati dicitur sit, quod quod voces questus significat ut quo, res a.
 ut quod. Atque hoc mediante et immediate sic explicat, ut di-
 cant, illud immediate quod voce significare, cui tempore signi magis
 grata est vox, illud a. mediante, cui tempore gestus, et sitigit ad
 questui vel rei signi sunt ingesta nomina. Quia licet dicitur, licet
 quod ordine executionis, signi rebus sunt ingesta nomina, ordine a. in
 intentionis, signi gestibus. hoc est, hinc quod sermone inveniunt interde-
 bant questus suos gaudere signo externo, hoc non quod magis videtur
 fieri posse, quod si res. quod quod questus representant, ingenerent, voces
 quod quas significat, et postea eadem voces questibus. darent, quod
 ita tunc, ex S. August. et Platone dicitur Coniunctio. Ex qua hoc
 trina solui poterit id, quod ex Aristotele hoc est obicit, quod non aliquid
 sionem, usque quod dicitur quod voces conceptus significari, et quod questus
 res, quod questus immediate, et res mediante quod voces significat

R. d. d.

De Interpretatione

Ad h. n. q. q. h. immediate significare, seu grig ordine inter,
 finis, res a. immediate seu grig significati ordine executionis
 a. sensit Artes q. nemo possit uenire in cognitione rei audit
 loquente nisi grig ueniat in cognioel q. q. h. fualis igit loquentis

Conclio .4. Voces humanae articulatae et artificiales, qua
 tales, et signa ex instituto, seu ad glaciū tam rerū q. q. q. h. u.
 ita ex cōi sntia Tol. q. i. concl. 2. Aliq. putant Platonē dicit
 sensisse. Sed duob. modis illi et explicari q. Plato dū aliq.
 ait, uoces nōt. significare i. q. Tm illa est uocē, qua uox ē
 in cōi, et sic nos igit in gētiōe i. diximus ēe signū naturale
 intentionū internatū etc., et sic quoq. Artes. 7. solit. c. 2. az
 gellat uocē significatōel molesti et incūdi. 2. Quod in mso,
 sctōe uocis aliqualis sctōe sctōe, ut in latina uoce
 dango respectu sui significati; gster q. sctōe uox non magis
 uenit huic rei q. alteri. Haec sctōe et in aliis artificia hīs
 facit, ut dicam, V. G. hunc equū pictū ēe nāalel aquū et hūc
 hōel q. ex gōsōe ualide dextre imitat, stultos ēe nāalel stultū
 Sed haec sctōe uocum et in gūis ē, et n. talis q. necessariū
 itē significatū az. oēs rōgēntel.

Con. 4.

Quaeritur .2. Quid et quomodo significant scripturae. Ad h. n. q. q. h.
 significare hū uoces, hū gēgūis, hū res, et quidē ut signum
 nōt. naturale et ad glaciū, ita cōi sntia. In grolatione hūg
 tōgōsi notandū, scripturā nō aliud ēē q. arbitrarie
 notas. sensui. Etas, qua exprimit gsonantes et uocales etc.

Quasi .2.
 De Significac
 Scripturae
 Pl.
 De his Scriptura

ccato

certo ordine positas, ut integrè uocabula faciant. Dicitur
certo ordine positas etc. ut q̄ solas litteras scribit sine or-
dine uel alphabetu. Im̄, n̄dū censet, scribere, aut facere
scripturam, sed Im̄ litteras; ratio ē, q̄ scriptura ē signum
uocū, nuda littere sine ordine n̄ s̄t signa uocū, q̄ nuda
littere sine ordine n̄ s̄t scriptura. Jam, q̄bat̄ 1.º q̄at̄
n̄r̄i r̄nsi, us q̄ scriptura significet uoces ex Arle hic
qui idem aseruit dicens, ea q̄ scribunt̄ ēē notas eorū, q̄
in uoce consistunt. Itē experientia, nā ut certi simus de
uerbis q̄ q̄ locutū ē, ea q̄ scripturā tanquā per signa
notamus, etiamsi sage n̄ illorū eorū significatōē. Q̄bat̄
2. et 3.º q̄at̄ us q̄ scriptura significet q̄estū et res, nam
ex ea inspecta solemus uenire in cognitiōē q̄estū scribit̄,
itemq̄ in cognitiōē rerū de q̄. scripta ē, ut itide q̄at̄ ex
q̄estū. Dubitari hic s̄t, quare Arles n̄ fecerit mentionē
ullā q̄ scriptura significet res et q̄estū, et Im̄ dixerit q̄
significat uoces. Resd̄s 1.º Non, q̄t̄ea q̄ Arles id tacuerit
ideo uocū n̄ ēē. Resd̄s 2.º Ideo Arles Im̄ dixisse q̄ scrip-
tura significet uoces, n̄ q̄ q̄at̄it scripturā, q̄estū et res
n̄ s̄tare, sed q̄ uoluerit adferre id de scriptura quo q̄estū
scriptum uocū s̄garet, uel ab eadē in significatiōis termino
differret, nam q̄ scriptum significet q̄estū et res, quērit
orino cum uoce, q̄ itidem ut dictū supra Im̄ q̄estū
tum res significat: hoc q̄lus a. s̄t scriptura q̄ resas
quoḡ

Q̄bat̄ con.

2.

3.

Dubit

Re. 1.

Re. 2.

De Interpretatione

quod voces significat. *Probatur 1. pars, ut q. scriptura sit signum instrumentale ex desine signi instrumentalis supra q. 1. allata.*
Probatur denique 2. pars, ut q. scriptura significat ad glaciendum.
 quod littera sit libera iuventa et uocalib. uel consonantib.
 assignata, tu quod integra uocabula scripta libere usurari possunt
 et uocib. glaciatis, quas alioqui quod consonantes etc. non exprimerent:
 sic ag. habereos uocabuli Iehoua licet habeat litteras ut sic pronuntiantur sit, igitur in quoties ille littera occurrat non pronuntiant Iehoua, sed quod sonum Adonai, ita ut scriptura Iehoua sit signum uocis Adonai, ac si ag. latinas uocem glaciatis, dicitur scriberem per litteras Deg, et uocem, sicut deg non pronuntiamus ut littera postulant, sed quod sonum doning etc. Tum denique quod scriptura non ag. ois idem significat, ut patet experientia.

Scriptura e signum instrumentale
5.

Quaritur 3. Quid et quomodo quod significat. Respondetur
 quod quod significari res naturae, ita uocis sicut ex arte huius.
Probatur 1. pars, quod quod non est esse aliquid signa quam res. Accipitur
 u. res huius late, quod omnia entia significant tam uera et ficta, et entia
 uocis, omnia u. representari possunt et quod sicut omnia illi. *Probatur 2.*
partes, quod quod ag. ois idem significant, quicquid unum quod hinc
 quod iudicio e manifesto quod ex natura sua esse sicut res seu magis
 res tales uocis significatorum, quod habere non possunt in alteris
 cognoscere ducere, et eorum quod magis, ex sua quod natura
 et quando sit signa solum. Nam quando sit signa instrumentalia
 sicut aliqui esse posse ducimus supra q. 1. non dubito quod quod

Quaritur 3.
De significacione quod hinc.
1.

quod.

Liber I

quoque gignit ee signa ad glaciū. Sic et alijs ag. scissum
statuere, ut quidam dicitur habuerit gressu suū. gressuū gressu
gressu, aut deus et angelo gressu aliquē hōis a signare ad g
cū, ut quotiescūq; illū homo habuerit, is sit angelo signū, ut
eo cognito signū hōis inuet etc. sic Fons. lib. 1. Inst. ca. 9.
gredit gredit gressu huius soni, homo, q̄ uocē hōis, audimus
ex inpositione in latina lingua significare hōel, quā in ipse sonus
homo eandē reale hōel gredit ex inpositione.

Questio. III.

De Veritate et Falsitate.

Duo expedienda sūt, 1. quid sit ueritas et falsitas, 2. ubi regit
ueritas et falsitas.

Quest. 1.
De Veritate.
De Falsitate.

Quæritur q. 1. Quid sit ueritas et falsitas. ^{1.} Red dicitur ex S. Th.
hic loc. 3. quē gletiq; sequit ee hōis seu gformitātē in
illū et rē cognitā. Unde facile colligit q; falsitas sit
militas inter illū et rē cognitā. Declarat, sicut bonū ag. arde
6. l. 1. ca. 3. sicut bonū ē bonū in ordine ad uerū, ita uerū
ē uerū in ordine ad illū. Quia oīa ut magis illū, circa hā
gformitātē illū et rei cognite duo obserua, 1. ēa ē in esse
quasi u. illū debeat hōis cū rē cognita conformitātē esse ficti
eigē speciei et gformit, hōis n. nequa regit; sed ēa in regit
seu significando, sicut imago ē gformis suo gformit. 2. ēa gformit,
ēa ē ut mensura ad mensurātū, hōis n. conat, ill. hōis ēa uerū seu
affectū ueritate, q̄ ggit rei q; ergō mensura. Porro hū res ēa
mensura illū, hū illū mensura rei. De griorē ita uidet, de g
teriore sit hōis ex gformit ab artificib; mechanicis, q; gformit hōis
ideā mentales, quas nō sibi formāt, et sedm quas gformit extera
dirigit. Tunc n. gformit hōis ēa uerū et gformit, q̄ illā interna
et

De Interpretatione

1001

veritas est

et artificio operatur hinc mensura sua e conformis, seu ad a
 magis eade unitatis. Hinc nata e reglex ueritas i: dr hinc
 adualis et inglexa, q regit in oculi entid. realib. ut glos
 ma us illudm diuino; tale n. s; quales ars diuina hgerigit:
 aut gformia ad sua gformia estalia, a quocumq us illudm em
 uabilis seu existibilis ut nult Id. hic qz. sic dicitur uerū
 autū p e sedm gformia naturalia auti de hac ueritate agit modū
 gformis. 2. dr formalis et ordinatio glexa, q regit in gformis
 falli illud, qm gformis e rei, et qz omne in enunciatioe ageret q
 e gformis qd pideo singl a Id. d ordinario ab aliis ueritatē glex
 ra et definit, Conformitas illud gformis uel diuinitis ab res q
 ueritas uel diuinitis, id e, qz illud ita gformis (e enunciatioe
 affirmatiua) uel diuinitis (e enunciatioe negatiua) sunt resse sint
 dicitur. 2. Quale ens sit ueritas reale uel ueris, absolute uel
 relatiua. Al. d. e ens reale, et n relatiua gformis, sed trascendit
 hinc, ita dicitur. 6. met. q. 16. C. gformis in 1. dist. 19. q. 3. Conu. q. 5. m. 1.
 e n. nil aliud q igit cogitio ut dicitur ad aquata, q. hinc aliqua res
 gformis reale ad obm n gformis, qz hinc e n qz nisi formis
 existat reale, atqui sage datz cogitio dicit n existat, et qd uerū
 reale, ac ad aquata, seu gformis dicit q absolute capiendo et n gformis
 ueritas n e relatio gformis. Hoc gredit Al. Ma. et S. Thomas ag.
 Conu. q. 5. m. 1. gformis ad aquata illudm cu obm fundari gformis aliqua relatiua
 gformis gformis, si obm reale existat, q relatio dicit a gformis
 ueritas. dr ueritas formalis, hinc illi debet id q dixit Ar. in
 cap. de Substā in lib. categor. oratione transire de uera in falsa et
 uice uersa de falsa in uerū absqz cui mutatione: us absqz muta
 tione reali alicuius absolute n. hinc, nihil n. tale mutat n enunciatioe
 qz ex

2.

Quasi. Quale ens ueritas. R.

quod ex uera sit falsa, sed in dequid, uel relatio illa gendialis, uel
transcendialis regreditur, gmensuratiois ad obm, hinc quod forte enūcia-
tione mentali mutatis, illa res de ob. fiebat enūciatio, ut si forte
enūciatione hac, garies ē albus, interim garies denigred. Jmo
in aliis quoz res. non censet obm mutari ad gditionē uel ag-
gitionē relatiois gendialis. Quis n. censet murū saltē sensiblr
mutatū destructa s'itūne q̄ habebat si similitis ei murg destructi.

Aueris.

Quaerit. 3.º In quo s'ito sit ueritas et falsitas. Angit n. abē
et abese q̄ ueritas et falsitas et altera alterā exegit necesse
se ē ut aliqd habeant cui adhaerant uel inherant.

Dico. 1.
De ueritate
cognitionis.

Dico. 1. Veritas cognitionis n̄ ē in re cognita intrinsec, ita cōs-
sistit q̄ Durā. in l. dist. 19. q. 5. Hancū gl'ibato. i. q. 1. art. 2. ob.
Jandun. 6. met. q. 2. g'udat sigdē Durā. cū asseclis ueritatē n̄
ēo gformitatē cognitionis cū re, sed gformitatē rei cū cognita
ē ad seipsā, ut res ē, ita ut ueritas sit metū eius tōis in re q̄
uera de ueritatē. Hanc gubial late refutant Corin. q. 5. ar. 1. nos
ita exquonq, sigdē rei ad seipsā n̄ ē gformitas, sed identitatis; uer-
ritas ē gformitas alicuius ad aliqd, q̄ sigdē rei ad seipsā n̄ ē
ueritas.

Dico. 2.

Veritas cognitionis ē in illitu tanq̄ in s'ito: in re cognita
tanq̄ in causa: et in uoce tanq̄ in signo, ita Tol. q. 2. ex Ammon.

Dico. 1. 3.

38.

Quaerit. 1. pars quia cognitio ut adequata obto ē ueritas, sed
haec cognitio ē in illitu tanq̄ s'ito, g. etc. Notandum hinc q̄ illud
n̄ sit obm immediatū ueritatis actualis, sed mediantū, nā con-
formitas, quam diximus ēē ueritatē immediate, ē in ipsa cog-
nitione seu cogatione illuz, et hac mediantē in illitu. P' Bab
rda

De Interpretatione

103

2^a pars, quia res cognita est mensura cognitionis, et ideo generat
 obtine ad efficiendam cognitionem ueram, ut docet in libro de finibus
 1^a est in ueritate, 2^a in ea parte in causa est ueritas, seu ueritas
 est in re cognita auis et in solo ut sensit Duran. Philo. 3.
 pars, uox externa est signum quoddam interni, quod est ueritas que in
 eadem quatuor, ergo et in uoce est aliquo modo ueritas, licet quibus
 scilicet quod uerum sit nomen analogum respectu illius, uocis et rei
 cognita; sicut nomen sanguinis respectu, pulsis arterie, et medicine.
 Nam sicut animal est formaliter sanum, ita illud formaliter uerum, et sicut pul-
 sis arterie est in significatiue sanguinis, sic quod uox externa significat
 uerum, et sicut medicina effectiue sana, ita res cognita effecti-
 ue uera. Porro quia tres sunt operationes illius, que circa obiectum uerari
 potest, scilicet adequari, uidentur est scorsim in qua operatur esse uer-
 itas et falsitas.

Phil. 2. 5

Phil. 3. 5

+ animalis

Dico. 3. 2. operatio illius est ueritas que dicitur singulari ad distinctionem
 ueritatis que est in 2. mentis operatione que dicitur generaliter. Tot. hic que
 Thom. 4. nat. ca. 2. q. 6. sec. 4. Scot. 4. q. 1. sec. 3. no. 5. 6. 7. et ag.
 hos Petrus. Caput. 5. q. 1. et est ex se 5. Thom. hic loc. 3. quis
 homin. uidentur est diuina sententia, et uidentur esse in 3. de finibus. c. 6.
 ubi sensu in operis sensibilis appellat uerum, sic de sensu hoc
 dicit, multo magis de prima operatione illius diceret. et quibus uox
 1^a in 1. operatione illius dicitur conformitas cum obiecto apprehensiva et sim-
 plex, que est ueritas. 2^a in cognitione diuina et angelica non est
 compositio, et in ea ueritas que est in 1. operatione nil obstat esse
 ueritate, sed compositionem et diuisionem non habeat. Obicitur 1. 1. 1.
 in hoc casu. In enunciationibus ueritate et falsitate, et negat
 in operatione

Dico. 3.

Phil. 1. 1.

2.

Obec. 1.

Obic. 2. 1^a negationi. Obicitur. 2. Vox una, *salva* & e vera aut falsa
 q. nec *gestu* simplex illi *findens*, nemo n. dixerit hanc vocem
 homo eē in *affando* vera aut falsa nisi alig^o addat, ita ut fiat
 enūciatio. Obicitur 3. In 1^a negatione illud n. e falsitas ut sit *cois*
 subia, q. nec veritas, qd. *stiora* e eadē ratio, et in quo *soto* n. qd.
 eē unū, in eo nec qd. eē alterum, ut qd. in *lagide* n. qd. ce *uifian*
 ideo nec si eodem qd. eē *uotus*.

Re. ad 1.º Ad 1° Redet. *Artem* dare enūciatiōi seu rda negationi mentis, ut
 ritatem *gplexam*, q. e veritas iudicii, qd. *gfectior* e veritas, et
 frequentius usurgata et fere sola nomen veritatis *sottia* q.
 non a. negare *gima* *gadi* mentis veritate *singlicem*, q. e
 sine iudicio.

Re. ad 2.º Ad 2° Redet. distinguendo *ans*, vox una n. e vera *glexe* *quelo*
mglexe nego; nam et vox sit sua veritate *singlt* *representato*
gestu *singlicem* *obti*. Coniō. q. s. at. 3. aiūt q. vox *glexa* seu
 enūciatio *uocalis* n. tm sit vera in *representando*, sed et *uaria*
 te significat, vox a. simplex tm sit vera in *representando*, veritate
 a. n. significat, itaq. *uocem* *singlicem* eē *qde* *uerti* *signū*, n. tm
uerti *significans*, q. n. *glacet*: nam et vox simplex significat re
 et *gestū*, iuxta dicta in rda q. significando q. re et. E signū
uerti, significando a. *gestū* rei, e *insue* *signū* *significans* *uerti*
 qd. *gestū* simplex rei, quē significat, e *uertus*. Hoc *quelo* Coniō.
 q. vox simplex n. significet *uerti* *glexū* seu iudiciū.

Re. ad 3.º Ad 3° Redet. si *grius* sequens dictū *aduertans*.
 Dico 4° In 1^a *ogade* mentis n. qd. ce *falsitas* nisi q. *aiōis*. Ita
Soar. de. g. met. su. c. nō. 14. *Alb. Ma.* *Trac. de tria*. cap. 9. S. Th.
 1° q. 17

De Interpretatione

109

10. quibus. Et de his. 9. met. cap. 12. tex. 2. et 3. le. si. cap.
 1. tex. 26. *Præterea in primis prima pars falsitas inada hōel + ad*
 per. 27. *Et diffinitas cognōis cū suo obto, hęc n̄ cadit in primam*
 cogitō mentis, q̄ in 1. cogitō mentis n̄ ē falsitas: nam si nō,
 lens aggherere cū agghendo aurichalū, tūc cōm 1. cogitōis
 R angly ē autū sed aurichalū, q̄ q̄ bene agghendo et q̄ot
 mitor, idē n̄ habes falsitatem. Nec dicatis met agghensionem
 dicere q̄ autū sit aurichalū, nam tūc n̄ angly cōt prima cogitō
 mentis, sed secunda, et utiq̄ falsa. *Præterea iam secunda pars, que*
 modo us q̄ accens goit ē falsitas in 1. cogitō mentis q̄ q̄inge
 re q̄ utiq̄ modis, 1. Quia prima cogitō mentis subministrat na
 turā 2. q̄ falsa ē q̄, sic agghendens multū iracundū gone q̄tis
 hōis et lagidem mihi ingitū a tergo, quotū utiq̄ bene agghendo
 facile factus sū aurichalū ipam, hic homo ingegit mihi lagidem
 q̄ tū falsa ē. 2. Quia q̄ 1. cogitō mentis q̄iq̄ aliqd q̄ cum
 aliquo modo cū quo q̄iq̄ n̄ deberet, ut si q̄iq̄ ritū cōrietatis
 in hoc hōe, bene q̄de q̄iq̄ ritū cōrietatis, sed n̄ recte cū iracōn
 tia in hoc obto, q̄ ritū n̄ h̄t adiunctū. Aliq̄ gubant in hoc
 caso q̄odam hunc ē cogitō aurichalū mentale, et n̄ angly
 simplicem agghensionem. Aliq̄ manendo in hoc q̄ sit agghensio
 simplex gubant debere cōtinere falsam, eo q̄ q̄beat occasio
 nē falsa enuciādi. 3. Cū 1. cogitō non potū agghendit q̄
 haberet, sed tū gubem obto. Nam tūc n̄ ē distōctio in eo
 q̄ agghendit, sed tū q̄ non totum agghendit, ut si hōe agghē
 dit

Præterea. 1. g.

Præterea. 2.
 anly modis q̄
 cogitō falsa q̄it
 dicit.
 1. modis

2. us

3. us

dat ut dicitur qd sine apprehensione n̄ dicenda e falsa absolute p̄ se
 tam omissionem alterius q̄is q̄ apprehendere poterat. alioq̄ sequor
 oes eos q̄ aliqd n̄ apprehēdit, et in gissent apprehendere et falsos quod
 sine dicendū e, neq̄ n̄ notu dormientes et omittentes q̄ ego e
 res varias, quas interdū soleas, ideo falsitates facimus. Longe sim
 de aliud e de re n̄ cogitare et omittere apprehendere, et aliud citā re
 cogitare falsū seu h̄re apprehensione falsum. Unde igitur solet ab audite
 rib. recensei diffinitas inter rem et illudm, altera negatiua altera
 positivā. Negatiua diffinitas e non aventa formitas cū quocūq̄ alio
 obto prorsum cū eo q̄ cogit, et sic quocūq̄ unā re cogit, eo
 igit n̄ cogit q̄ eū. quēstū aliam re, et eo igit diffinitas e cū alio
 obto, quā diffinitate n̄ debent absolute appellare falsitate, aliq̄
 ois uera q̄ est eēt falsū, q̄ ois uera quēstū positivā cū uno alio
 diffinitas e ab alio. Positivā diffinitas e q̄ n̄ n̄ n̄ q̄ est
 obto, sed is e de obto h̄t, e obto et in obto nequaquā diffinitas, sed
 diffinitas. Et hęc positivā diffinitas et falsitas q̄ se et error.

7. us
 Apprehensio est
 igitur
 Singlex h̄t
 Singlex quoad
 motū et quoad
 Dignitas e apprehensio seu singlex. i. singlex quoad motū h̄t n̄ e
 quoad obto, ut q̄ apprehensio sine omniū h̄t albi ubi igit
 apprehensio in se et ut quocūq̄ ab illud e singlex n̄ affirmans sed
 negans q̄ negatione et in obto a. n̄ e singlex sed positivā seu
 positivā, q̄ h̄t et albedine apprehensio q̄ e duo. i. singlex quoad
 motū et quoad obto, ut q̄ apprehensio h̄t q̄ e glare indivisibilis
 in partes: ex his apprehensionib. poterit rem e rem sed h̄t
 q̄ dicit in 3. de h̄t, indivisibilia neq̄ n̄ apprehendi ual apprehendi
 uere apprehendi. Quis q̄ e uirtutē positivā et in se talitē h̄t
 affirmans

De Interpretatione

affirmatis ac negativis id est quibus in re nihil falsum est, quod est affirmatio
 falsum est ad ag. s. Th. in 1. d. dist. 19. q. 8. ar. 1. ad 7. s. d. bonis qui secundu
 affirmatio seu uolens, seu intentionem deberet hoc apprehendi et eius uice ag
 apprehendit aliud pot. uolens apprehendere aurum aberrat et apprehendit aurum,
 chalcid, uolens apprehendere angelum apprehendit inuicem humanae speciei.
 ut hi et moti quibus in cogitatione mentis quod est affirmatio falsa dicitur.

Item uidetur ad 3. obiectionem in quibus dicto opposita, procedendo
 ens, negando existit. Ad eum quod dicitur quia distinctio in quibus est aliter
 in ordine est non est, nec alterum est quod, uidetur hoc uerum esse nisi ad
 hunc ordinem in se non, et sic in ueritate falsitate non posse inesse prima
 quod in ueritate habeat sibi quasi generale, et non. singula cognitio
 et ideo nullus magis cui obli, de quibus ueritate dicitur.

Dico. 5. In 2. quibus illud est ueritas et falsitas in quibus sunt omnes
 quibus, ubi est generalitas et distinctio respectu obli, ubi est ueritas et
 falsitas in 2. quibus mentis est generalitas et distinctio, quod est ueritas,
 huius et falsitas.

Dico. 6. Veritas 1. et 2. quibus est distincta aliquo modo. Quibus, quia
 in ueritate, 1. quibus est abesse ueritas 2. ut cum dico Socrates
 est albus si interim sit niger, hic recte apprehendo Socratem et albedinem
 sed non recte combino quia a parte rei combinata non sunt. Dicitur est in
 quo existat distinctio ueritatis utriusque, ut uidere est ad. Socr. dicitur
 sec. 3. a no. in. ueritatem 1. quibus Gregorius ad ueritatem 2. et
 eandem esse iudicia de nexu duarum rerum quas prima in apprehendit,
 et secunda iudicat et affirmatio et negatio, non quod iudicat de ipsa prima
 quibus, sed de rebus, quibus prima quibus apprehensio.

Dico. 7. In 3. quibus mentis itidem est eadem ueritas et falsitas, quibus,
 nam dicitur quod existit in particula Ergo, quod dicitur quod existit in nexum
 inter

9. 99

Pl. ad 3.
uicem

Dicitur. 5.
quibus.

Dicitur. 6.
quibus.

Dicitur. 7.
quibus.

Liber I

inter quos est ans, q. nexus si fuerit re vera in his compositionibus, tunc
 dissentis seu 3° mentis creatio vera est, hoc est, vere deducit quos ex
 antecedente, etsi tunc ans tunc quos falsum fuerit, cum longe aliud sit
 vere aliqd deducere ex aliquo, et longe aliud deducere verum; nam
 vere deduci ex alio est falsum est, ut, homo est leo, q. est rugibilis, ubi quo
 quantia prima est, ans tunc falsum

CAPVT II
DE NOMINE

Defin. Nomi.
ex Arto.

Primo definit Arto nomen, q. sit vox significativa scdm glaciū
 sine hoc, cuius nulla pars significativa est separata. 2°. Huius definitio
 aliquas partes explicat scdm, ad glaciū, et, cuius nulla pars
 significativa est separata. 3°. format quasi obiectiones aliquas
 q. quodammodo defendit si sit integrum, et excludens, ut oia q. nota si
 unde ut Id. glaciū est in sine glaciū, dū aut excludenda esse
 nota nisi nota ut si homo, et casq. notū ut Philonis Philoni; quare re
 centiores ex mente Arto ad glaciū definitio addit particula Definitio
 ut excludant nota nisi nota, et q. aliando est efficit oracō q. notū
 aut falsū significet, ut excludant casq. notū et q. alia, q. postrema
 nota ex cas. de verbo oracō auctores.

CAPVT III
DE VERBO

Defin. Verbi
ex Arto.

1°. definit Arto verbum, q. sit vox q. significat q. cuius pars nihil
 significat seorsum et e. sensu eorū q. de altero glaciū nota. 2°. expli
 cat q. sit consignificare q. et esse notū eorū q. de altero dicunt.
 3°. reicit verba nisi nota, ut, si ualeat. 4°. postulat ut verbum in enunciatō
 oracō

De Interpretatione

generatim significet quodammodo in futurum aut posteritatem. se ostendit quo modo verba cum nos conveniunt et discrepant, ut quod verbum significet quodammodo aliquid potest et nomen, ut, valet, significat valetudinem, interim in significat adiacentia et generatim in eadem copula, ita ut appositio solo modo faciat appositam orationem et quodammodo enunciativam quae verum aut falsum significet. Hanc copulam ex suo modo significandi nomen si interpretatur, quodammodo rem aliquid significet, unde unum nomen alteri appositum sive alio suggerit, hoc non facit enunciativam, ut homo valetudo.

Quaestio. IV.

De Praecipuis difficultatibus circa Nomen et Verbum occurrentibus.

Suggeritis iis quae sunt in Augustino de Nove et Verbo Finito, quae omnia gestu sunt ex parte ista ut nunc quae sententiae sunt ad haec cogita.

Quaeritur. i. Quare istos hic de Nove et Verbo agit. R. q. et gestus combinationis, quod a. n. a. e. ordo ut actus de toto incipiat a gestibus.

Quasi. i.

Dicitur et multa alia gestus in enunciatione aut non et de illis agit. R. q. et Th. hic Nomen et Verbum esse gestus nomen et essentiales

R.

Obie.

R.

si n. actus, imo sedm Aristotelem et coel. sententia, caetera et in inchoatione gestibus, aut quod simile, quas solius Grammaticus aut alii considerant. Huiusmodi enunciativae hic generantur, in quibus est veritatis et falsitatis per se substantia sedes et signum, ad quae indaganda satis est nomen et verbum fore nosse. Quod si ad nomen et verbum particula aliqua apponatur, quae nomen aut verbum significat, mutantur, extenduntur, contractantur aut motu addant, nec de his sane mutus est Augustinus, sed suo loco mutus, hoc de iis gestibus tradit, ut de modalibus est.

Quaeritur. ii. Quare ista hic sunt definitio nomen et verbi. R. q. et Th. Quasi. ii. Nomen et Verbum hic, de his definitio assignatae sunt, nam seu solus et forte sicut qui dicitur deserviendo domum, domus est calx et Agiles et signa

Quasi. ii.

R.

foli

hali ordine ggesta. Inq; n̄ st facta hie desines q; gong et distal, ratio
 e ga uerbu et nomen e qd artificiatu ab hoib. libere factu, sicut in
 tra uel amulus est. At artificiatu desinenda ee q; maad et forma de
 cat p̄los a. nel. ca. 3. lex. 6. et fons. a. Inq; fit. ca. 6. ut, facta e signu
 huc figuru Jouis est. Porro nomen et uerbu q; maad sint uocem
 ut docet Arles s. de generaco filiu ca. 7. q; forma a. hnt hoc q;
 sint significatua ad glaciū, ut fit idē Arles sec. u. gblemate. s. 7.
 Quid sit a. uox gulchre docet Id. hic q. 1. us song ore audis ex
 gressu cū imaginaco aliqd significandi. Et song, q; fit q; illisionem
 aeris in gutture est. Et ore aialis exgressu, q; uidet, u. g. gylletū
 et cicadatu n̄ e uox, sed fit gessione alatu, uel aliatu gestu. Et
 cū imaginaco significandi, q; si absit significatio, n̄ dicenda est uox
 sed in generali uox song, ut q; q; g; diste respiratione edut aliqū
 sonu est. Alia a. uox e litterata seu articulata, alia e illiterata est.
 Illa e q; syllabis expressa scribi q; et talis e uox q; nome et uox
 hie ee debet. hie e q; si exprimi et syllabis et scriptura, ut la
 hatus caru est. si q; goro uino uelit gubare has desines ee q; gong
 et distal, i. g. gongere assignabit hoc, uox significatua ad glaciū,
 et reliqua loco distal.

Defio uocis.
 explicatio huius
 desinis.

Quasi. 3.
 Nota.

quid sit ggnare
 hys.

quid sit ggnare
 hys.

Quasi. 3. Quid sit ggnare hys? Hoc ut illigat; aduertendi
 st aliquot termini q; magna uibit hie s̄ h̄ b̄ e, u. z, significare hys, con
 significare hys, gnare hys, et martare hys: hos bene explicat Id. h̄
 hic cap. 3. ex f. mon. h̄ in ggnare. Lib. ca. u. significare hys, e
 ggnare ee signu h̄ gis, uel alieniq; gestis h̄ gis, q; noib. ggnare e,
 significant n; qdā noia ggnali significaco hys, ut hys, dies, hora,
 annus, seculu, mensis, cras, hodie, meridiu, uespera iex qd. h̄ aliqua
 et aduertia. ggnare hys, e tale qd significare, q; solet certo
 hys fieri, ita ut eo audito statim quozq; hys colligi possit, obiam
 g. 214

De Interpretatione

uocem si significat directe, ut iactantia dicitur hoc matutina
 merenda hys. pomeridiani, cena uespertina etc. hoc idē appellat
 alij quodam hys. sed Tol. ex Armon. huius casus putat probare hys
 de idē q̄ significare hys. Itaque significare hys ē, q̄ aliud q̄m
 signat. significat, actio, uel aliqua uel casus, in q̄ hys fit, et
 mensuratur hys, et gratia q̄d, uel futura, uel p̄sente, ut Socrates
 currit, nā huius, currit, significat cursum, significatio quo hys, uel
 p̄sente. Et hoc ē uerbatū q̄m, noia enim nūq̄ ita q̄sant hys
 si enunciatōe, sed alij significant hys, alij inq̄runt, alij neutri
 sciunt, q̄t uaria noia in enunciatōe, q̄ uarietate rerū usurari p̄t.
 Quasi. 4. Quid sit significare scorsū seu separatim? q̄ q̄ facit
 ad illud uocū, q̄ et q̄sitate figura, ut armiger, resp. et nō sōm,
 gl'is ut homo. Huius ut faciliq̄ explicent auctores, solent q̄ genere
 huius mixtionis et aggregatōis. Nam q̄ fit mixtio, huius utriq̄
 miscibilium ita destruit, ut fiat aliquid nouū tertium, ut si duo
 colores misceant, q̄ritur alius destructis priorib. In aggregatōe
 a. seu aggregatōe, et si duo uel plura iungant, nō q̄sitate q̄s
 dāt suā q̄sitate formā, ut fit in acervo stricis, ubi oīa grana ser
 uant suā formā. Jam q̄ grammaticē ex duob. uocib. coalescit
 una, ut ex arma et genere armiger, ita coalescūt, ut q̄dant
 ha q̄sitate ueterē significatōē suā, et coalescentes acq̄runt s̄
 q̄sitate nouā, ac si ueterē nūquā habuissent, quis ueterē signifi
 catōe occasione alij q̄sitate coalescendi et nouā significatōem
 inq̄runt. Unde fit ut, q̄t q̄sitate s̄t in tota uoce, nō ita ampliq̄
 significant id q̄ ante, sic uolentibus iis qui inq̄runt. Et huius
 ad discrimen oratōis, alij nō ē nōmē sed oratio, q̄ ē uocē q̄sitate cui
 us q̄sitate significant separatim p̄tinentes antiquā suā significatōē, q̄t
 habebūt extra oratōē, ut arma gerens. Nomen igitur si sit q̄sitate
 agens.

quid sit probare
et q̄sitate hys.

Quasi. 4
Nota

ad similitudinem mixtionem, oratio a. In aggregati. Grammatici hoc aggregati
positionem et constructionem.

Quaestio 8.
Re.
Ad nomen infiniti
duo requiritur.

Quaeritur 8. Quid sit significare finitum, et cur nomen infinitum re
ficiantur a deficiente nomine. Respondeo. facile est sciri posse si cognoscimus quod sit
infinitum nomen. Sed quod duo requiritur. 1. ut sit nomen sine parti
culari negatione, ut non homo. 2. ut possit dici de omnibus. Item quod sit quod non
consequatur de eo quod negat, ut non homo de omnibus rebus. siue existant, siue
non existant, siue sint possibles siue non possibles dici potest, item de hoc igitur
dici non potest. 2. Excluditur omnia nomina positiva, quae plerumque de uno
solum dici possunt et de nullis aliis. 3. potestis excluduntur quae quae
sunt definita negatione, non enim ea omnia sunt nomina infinita. Nam nomina propria
finita non sunt infinita, quia possunt solum dici de iis quae actus sunt. Sed a. nomina
propria finita sunt definita negatione explicita vel implicite, quae ista negat
re, ut in quatuor agitur ad distinctionem nominis praeter negationem, quae
de re et agitur negat, ut non homo est nomen negativum, sicut angelus
dicitur, quia negat de angelo humanam naturam et agitur ad eam: si a. de con
structione dicitur, est nomen proprium, quia negat quod de constructione huma
nae naturae non in agitur ad eam. Haec agitur aliquid valde remota est, ali
quando quae quinquaginta, et sic absolute loquendo, utraque satis sit ad nomen
proprium agitur agitur seu quinquaginta, licet tunc in agitur quinquaginta et in
lege a natura requiritur ad auctorem. 3. quinquaginta quinquaginta, ita ut ea quae sunt
agitur remota est negatione, non dicantur propria absolute nisi in quatuor
natura est iis, quae remota quae ista sunt agitur, quae aliquid in se solum in quatuor
natura dicitur. Est a. quinquaginta agitur, quae in re nihil nisi forma deest remota
ita, quae quatuor forma adhuc quinquaginta dispositiones et alia requiritur deest
in se solum alioquin capere. Nec omnia nomina negativa possunt esse infinita, quia
quod illorum vel dicitur solum de iis quae sunt, ut non ens, non aliquid, vel solum
de iis quae sunt, ut non nihil, sicut in ex constructione natura ex parte quatuor
quatuor

agendis. Alij dicunt negat significari directe, et rem indirecte q' hor
misi admittendi et si illanti cu' nra expositione ee synonymi. et hoc
ad 1° parte nri q'nti. Quod u. attinet ad 2°

Nota infinita remittens, q'nter a nra, q' hie nomen p'nterit, q'nt
e pars simplex talis enunciat q' uerū aut falsū significet in ma' aliqua
determinata, p'nde nomen tale ee debet, q' determinatū q' q'ntentia q'nt
positiua obicit, nomen a. infinitū nō determinatū p'nterit obicit, imo
q'ntis remouet ab illitu aliqd quam ut q'ntat, atq' ite de uerbo infini
illudud. Ita S. Th. hic

Quasi. 6
Re
Verbu' tria sūt
1.
actione uel pas
sive s'p'at

2
Significat = p'

3.
Constituit in se
Cognat ut dicitur

Queritur. 6. Quibnam in rigore ad uerbu' p'nterit, q'nt a nra distin
quib. De T'ldo Cib. i. p'ntroductionis cap. 15. uideri q' uerbu' tria
hō. 1° e q' significet aliquid actionē uel passionē, alde uel existentiā
durationē nra, uel q' qualitātē aut q' aliquid, ut addit idē Tol. in hō
hic ca. 3. q. unica. ut currit, existit, durat, calat, friget, habet, etc. et in
hō uerbu' quonit cū nra. 2° Quod significet ut hōc seu q' p'nterit
hōc at dubi' supra d' p'nterit hōc q'nt et in nōlo indicatū, q' sic hōc
nra categorica enunciatō p'nterit uerū aut falsū p'nterit, p'nterit et hō
p'nterit hōc q'nt uerū, et si in p'nterit uerū, exponit hōc
ad normal p'nterit in q'nto uerū erit p'nterit aliqd hōc q' p'nterit
d' aut uerū fuit uerū p'nterit aliqd hōc q' p'nterit d' . 3° Quod ite
significet ut et uerū cū solo id q' significat, p'nterit in se uerū
seu cognat, ita ut agnoscit uerū uerū aliquid solo nihil ampliq' desiderat
ad integritatē p'nterit p'nterit, et hoc adeo e' p'nterit uerū, ut
in nullū nōmē cadat, q' nullū ita significet ut p'nterit cognat enū
cūois, hō multa nra, ut p'nterit d' . ita significet ut, q' p'nterit
p'nterit q' hō nō satis e' cū longe aliud sit p'nterit uerū, et et uerū
cognat in p'nterit. Hōc e' q' hōc in d' nra uerū dixerit, et semper
e'ntē q' d' hōc e' nota, id e', ut exponit Tol. semper aliqd p'nterit
uerū uerū e' hōc aliqd significet q' nō satis e' ad hoc ut semper ut uerū
u'ntē

De Interpretatione

corū q̄ dicitur, alioq̄ et nomen est uerbu) sed et illud ipse significa-
 tu de modo significandi uerbendo cū sōto et cogula significando: q̄
 ut q̄ uerbu n̄ h̄m garti n̄ale enūciatiois, id ē, significatio sūm, sed
 ē formalis, id ē, cogula; hinc ē caliges esse discrimen inter
 nomen et uerbu q̄ q̄dē n̄ ē genus rem significatū, sed genus
 modū significandi, sicut x significatio n̄ cori ē de esse nōis et uo-
 bi, ut uisimus n̄ corū desicōib, ita quoz uarietas n̄ modo signifi-
 candi faciet ad corū inter se esse discrimen, alq̄ ita sentiunt
 Conin. ca. 4. q. 2. ar. 2. con. 1. et 3. dū geludūt nomē et uer-
 bū, q̄ dicit motū quū significandi diuersū, ēē species essēt diuer-
 sas sub suo genere, q̄ ē uox significatiua simplex.

Queritur. 7. An sit sententiā sit de particula, ē, utru u^{aueri. 7.}
 sit uerbu, uel h̄m cogula uerbalis, ut appellari solet, ququidē ^{De uerbo ē. ST.}
 et noia aliq̄ dicitur, q̄, ut uidim, ex modo suo significandi n̄ cor,
 hinc cogulan; sed uel a. dicationē oino regrad cogula, uel
 illa aliunde auersenda, et nihil aliud assignari posse q̄ particula
 est. pro decisione

Notandum. 1. An uerbu sūm, ē, sit significet existentia ex cori
 sūm, unde cū dico Socrates ē, sensus ē, Socrates existit, et q̄a sic q̄
 cui dubio inter uerba censet, ut dicimq̄ infra, ideo ex modo suo
 significandi n̄to cogulam h̄uere debet, q̄ existentia eū sōto ē,
 gulet. Auarib; q̄ an aliq̄ particula, ē, sit, omittat significare existe-
 h̄t et h̄m exerceat officiu cogula.

Nota. 1.
 Sū, es, est, signat
 existentia.

Notandum. 2. Auaseta p̄positiones esse q̄ q̄ dicationē h̄m garti, ^{Nota. 2.}
 culam p̄st, ut Socrates ē, q̄ dnt p̄positiones de 2. adiacente
 p̄nt et alia n̄ q̄. una uerbu dicitur, ut Socrates currit. Auasta
 a. q̄ dicit illam particula, ē, h̄nt. adiuuēt aliquid aliud uel
 accentalē sōto, ut Socrates ē albus, uel essale, ut Socrates ē aial
 q̄ ois

Nota. 3. q. oes dat. ggerios de 2. adiacente.

Est. q. oes
est. q. oes
quos. essal.

Notandum. 3. Quod ex mente S. Th. Avallii. 2. at. 3. ca. in 1. dist.
12. q. 1. at. 3. Ferrar. 1. contra gentes ca. 29. suero. nota. 5. ca. 7. Ha.
ibide, Al. Mag. in 1. dist. 2. agud. Conim. c. 4. q. 2. at. 4. Tole. ca.
3. q. un. garticula e. q. ter existential significat quos. essal seu ex
titatem in coi, q. ut abstrahit ab esa existente et in possibilis
nordu actu existente, id q. colligitur ex uoia. q. e. garticula
a uerbo sum, estq. nomen q. retu significans formaliter, uel ex
istentiam rei uel essal ut fise. gbat. Conim. lo. cit.

Nota. 4.

Notandum. 4. Quod e. si nec existentiā nec essal significat, di
cals in cogula uerbatis, seu nuda enūciāris forma significans qu
tionem. Gati. cū. 30. Hic. Grotatis.

Dico. 1.
Est. in 1. adiacente
cento e uerbo.

Dico. 1. In gpositionib. in 2. adiacente, Est, oino e uerbu, in
cois subia, et gbat. ratione, q. lit oia requita ad uerbu ut q.
sideranti gbat.

Dico. 2.

Dico. 2. Non ingolis e eorum subia, q. dicunt, e. in gpositionib.
da 2. adiacente ggentib. esse gorie uerbu, ita cois subia. In
gbande in dis. regent auctores, alij dicunt q. in his gpositionibus
e significat existentiam, q. e. gais maalis gdicati eo q. tales gpo
sitiones uerificari n. gont, nisi ebra existant, ut Socrates est
albus. Hic. Gati. in 1. e. albedo sed e. existentia grotatis uelut
sensu, Socrates existit alij. Hanc g. Grot. Conim. reuincat gubate
n. oia q. ad ueritate gpositionis requirunt, exprimi debere. ad
hoc ut uera sit. Cuius igitur existentia requirit, ea hanc
non exprimi necessario debet, gronde Est non significat
existentiam in his gpositionib. sed in entitate siue essentia
albedinis in concreto, ut sit sensus, Socrates est entitate ten
siue essal albedinis, q. e. alia grotatio.

oia. 3.

De Interpretatione

Dico. 3. Jeta sentia q̄ ait, e in ḡositionib. ḡruncas de 3. edicente ore
 in cogula uerbalis, n̄ e intelligis. In quoad ḡositiones ḡringentes exi
 cat. Comib. Quis igit̄ n̄ teneant, ex eo q̄ existentia n̄ n̄tio significatur
 et ḡduatz ut in iure dicitur uidimus, et st. ḡorando q̄ e. **¶** Per existentia
 n̄ habeat aliud significatu male, ut swederici multi uolunt, q̄ n̄ admittit
 q̄ ead̄ sen̄ antedat̄ significat, de quo in notat̄o 3. Hanc et̄ sentia ag.
 Rub. ca. 3. q. 2. no. 23. et Villalgran. et Duesany. Avod u. attinet ad ḡo
 sitiones n̄tio, e sentia ualle trita, eamq̄ et̄ Firm. in. 1. ḡusit. ca. 14. Et cu
 igo gloriari, q̄ dicitur. e duas exercere significaciones, 1. existencie, 2. cogula.
 In ḡositionib. ḡringentib. exercere utraq̄, et in ḡositionib. n̄tio exerc
 cere in ḡostiore. Obici hanc sentia ḡderit̄ duo loci sc̄lis. 1. in ca
 de verbo, ubi ait, Verbu e senq̄ nota eoru q̄ de altero ḡduatz, ut eoru
 q̄ de s̄to (sugge d̄nt) uel in s̄to st, at q̄ de s̄to dnt st essalia, ac
 n̄tio q̄ in s̄to st, et aualia, ut in antedictamentis uidimus, q̄ e
 tam in ḡositionib. essalib. q̄ ḡringentib. e uerbu 2. In ca. 4. de tra
 hione, ubi ait, Obiella enunciat̄o e sine uerbo, nam desio hois n̄ e ennoy
 uatio, nisi addatz uel e uel erit uel fuit, q̄ ḡta e et̄ in enunciat̄oib.
 n̄tio e uerbu. sed ḡriorem locu uidet̄, Arde loq̄ sub disinctione,
 cuiq̄ ea uis e, ut sit uera, s̄stanti altera disinctionis ḡats uera e,
 ut sit in ḡposito: et n̄ ex ḡra meos sc̄lis e, q̄ uerbu et̄ ea significat, q̄
 de s̄to dnt, s̄tis e q̄ ea q̄ in s̄to st: aut certe si haberem̄ aliquam
 sen uerbu, q̄ et̄ ea significaret q̄ de s̄to essalib. dnt, e sine eo igo
 excluderet̄, quo n̄iq̄ sc̄du Arde ḡorie dictu uerbu e: ut si, q̄ ḡdicato
 huiq̄ enunciat̄o, homo e aial, ḡneret̄ noua aliqua uox q̄ m̄taret̄,
 uerba, atq̄ ide significaret q̄ aial, ut homo aializat, Socrates humanizat,
 utiq̄ uerbu e. Ad 2. R̄cedet̄, nulla oratio e sine uerbo, uel sine aliquo
 q̄ equalat uerbo, q̄ n. uerbu et̄ rem aliq̄ significat et st cogula, l̄z sit
 una uox i si in ḡpositio aliqua e Cogula aliud significaret̄, res in, q̄
 alia a. uocula significaret̄ cogula in, utiq̄ utraq̄ uocula equaleret uer
 bo.

Dicit. 3.

Obi. 1.

Obi. 2.

R̄ ad 1.

R̄ ad 2.

Dico. 4.

Dico. 4. *Polissima* uerba illa entia, q̄ agunt, ep̄i ab. oino ḡḡsib. de 3°
 adiacente eē uerbu. In *Leon. Tol. d. Fouari* et ait *Tol. d. Graecorum*
 & *Latinorū antiquorū*. A. duae uic ḡbādi. 1^a e. ad haec ut uox signifi-
 catiua sit uerbu, satis e ut significat cogulat ḡbādiua cū h̄c, a quo in
 n̄m̄q̄ absoluti q̄ n̄ ḡḡsib. us n̄ris essalib. quare uerbas n̄ requit de
 terminatū h̄c aut existential eēti aliquo h̄c. ut sic q̄runt dia in ḡbādi
 e q̄ n̄ detine uerbi requit. Dico, no e nota corū q̄ ḡbādi, id e, n̄ cogulat
 aliqua rem q̄ ḡbādi, sed in e cogulat, q̄ ofn n̄ satis e ad uerbu. Rndent
 in q̄ haec uic ḡbādi meūt. Uerbu n̄ n̄ris debere significare rem
 aliq̄, ita ut sit pars maalis enūciationis, sed satis e q̄ uerbu sit nota
 aliq̄ ḡbādi q̄ ḡ alia uic significat et hoc optime exierit q̄
 h̄cula e n̄ ḡḡsib. de 3° adiacente, cū sit certissima nota aliq̄
 ḡbādi, faciatis ut id q̄ agunt, sit ḡbādi, q̄ sine e nequaquam
 futurū fuerit ḡbādi, a sine e remanet interim in n̄ ḡbādi
 quo ming uerbu id igni q̄ cogulat, cū eēti significat. ut h̄c
 ḡbādi magis aliquantulū m̄stingit requitū z̄tū supra q̄sito 6° alla
 h̄c ex *Tol.* et se fundat in alia exortione uerborū *folis*, nota
 corū q̄ ḡbādi e. 2^a Via ḡbādi e ex notando 3° admissio
 lo requit 3° q̄siti 6°, q̄ e comunissimū inter auctores, et q̄s
 mals ex *folis* q̄ nomen et uerbu tanquā ḡbādi maales enūciationis
 attulit d a. uerbu eēti pars maalis, nisi significaret aliq̄ ḡbādi uel
 ḡbādi ḡbādi. sic igit̄ arḡtor. eēti n̄quā significat s̄cā cogula
 sed s̄cā ḡbādi aliq̄ maale enūciationis, q̄ s̄cā e uerbu. Con-
 sequentia e bona, q̄ ad hoc eēti negat̄ ab aduersariis eē uerbu
 d agunt in eē cogula. h̄c ḡbādi q̄ uel existentia s̄cā ḡbādi
 uel eētiā, seu entitatem, ex q̄ s̄cā e aliq̄ ḡbādi, quāto
 in ḡḡsib. de 3° adiacente n̄ris ḡbādi essentia, ut
 homo

De Interpretatione

homo e aial, sensus e, homo ht entitate aialis, namq; nihil
lis ista e signat estal seu entitate.

Dicas i. si, e, sens e uerbu, tu sens erit sens maalis enuiciatis
et qster qd nq; n quersione debet fieri estm, sed e nuq; fit sub
rectu, q. n e sens maalis qpositionis, id e, cogula q; n quersione
manet eade loco quo antea fuit, et simul e sens maalis enuiciatis
quod significat, et quoad hoc fino ex pto fit estm n quersione
ut homo e aial, cuius sens e, homo e hns entitate aialis, n quersione
sic sonat, aial e homo, cuius sens e, hns entitate aialis, e hns entitate
hns.

obie. i.
+ et consert
nei uerbu
Rudetz q; q
ficula est et
at qas formalis
enuiciationis

Dicas. 2. si, e, significat entitate seu ens, tu erit negatoria qpos
ho, quoscuq; qd aliquid de 3° abiacente; na e significat entitate
seu ens, et idem significat ea ista seu uox, q uox e apponitur
ut aial significat entitate, seu ens aialis, et ita entitas bis qd
n hac enuiciate, homo e aial, q e negati. Re. hoc n terminis
trauerdantib. n e absurda, eo uel nra, q e significat quide
entitatem, sed e modu actuantis estm, eiqde nq; copulam,
illud a. q huic e apponit, ut aial, significat eade entitatem
n ut actuante sed get se more nom.

obie. v.
Re.

Queritur ultimo n quomā uerbu infinitu a uerbo negato difert
ut n currit infinitanter acceptu a, n currit qre negatiue accepto.
Re. discrimen aliq; apparere si resoluat; n participiu, et qdicet; sig;
nificatu uerbi nstrat nois alicuiq; ut cu d; Socrates n currit, uel
si exoni q; Socrates e n currens, uel sic, Socrates n e currens,
qnti modo si resoluat; accipit; infinitanter, qsteriori modo hñ e uer
bu negatu et n infinitu, cu hoc discrimine; ut infinitanter ac
ceptum n efficiat qpositione negatiua q; garticula, n, nequaqua
alib; sup; cogula, negatiue acceptu reddat qpositione negatiua, q;
huc negat; cogula, unde garticula, n, infinitanter accepta e uerbo
q; fia

Quasi. o
Re.

Offia negat significatōem verbi, negative a. accepta, relinqt uer-
bo suā significatōem, et tm gōtionē eius cū sōto negat, longe a.
aliud ē significatōem negare, et aliud relicta significatōem tm g-
gōtionē insinuari.

CAPVT IV

DE ORATIONE ET ENUNCIATIONE

Tric agit Arles hoc cap. et docet primo qd sit genus enunciatōis, 2°
quid ipsa enunciatō et quod duplex, 3° cū enunciatō alia sit affirm-
alia negatiua, gōnat nōt se affirmatōem et negatōem, et ait ēē oppositas.
Genus enunciatōis ē oratio, de hac uide Fons. lib. 3. ca. 1. orationum
alia ē enunciatō alia non enunciatō, uide Fons. ca. 2. Quid sit en-
ciatio et quod duplex uide Fons. ca. 3.

CAPVT V

DE QUANTITATE ET OPPOSITIOE

^{enunciatōrum.}
De quantitate enunciatōrum legat, Fons. lib. 3. ca. 4. et alibi, de oppositōe
legat ibide ca. 6. oia n. h. et ex stle hoc ca.

CAPVT VI

DE REGULIS OPPOSITARUM ENUNCIATIONUM

Tric adferunt regulas seu gōrietates oppositōum, quas uide qd
Fons. lib. 3. ca. 6.

CAPVT VII

DE VERITATE AFFIRMATIONIS ET NE- gationis

Docuit Arles in pcedentib. uni affirmatōi tm unū negatōem esse op-
positā et 2 duas negatōes in eode genere oppositōis (nā in diuerso
genere gōturū dua negatōes uni affirmatōi ēē oppositōe ut hinc affi-
mationis homo ē albus, hinc dua negatōes oppositōis, nullus
homo ē albus, quidā homo ē ē albus, prior quidē contrarie,
posterior contradictorie, qd si duo genera oppositōis) aut si in
est

De Interpretatione

201

colere genere dua negaoes uni affirmaoi opponerent, fore aq,
 pellant, et hoc maxe in contradictona opposioe obseruandu esse.
 Ratio est qd negatio contradictona debet id solu negare q affirm
 ho affirmabat, alioq si negaret aliqd aliud, fieri potet ut utruq pars
 dictionis eet uera, q reuertiq admitterdu e. Haec ois ut clarig
 illatib in hoc cog. iam docet qd sit una affirmatio et una ne
 gatio. Est igit una affirmatio uel negatio, q unu de uno signif
 cat, ut ois homo e albu, in ois homo e albus, et una affirmatio
 uel negatio e, q n unu de uno significat, id q duob. modis fieri
 pot, uel 1. si exisse sint duo diuersa sola, aut duo diuersa gata
 ut socrates et Plato currit, Socrates currit et loqz, uel 2. si solum
 aut gata sit agnouu, significatq. glura diuersa, ut si tunica in
 Arto significaret hoc et equa, tu haec enunciatio, tunica e alon
 e. d. ferret ab his enunciatib. homo e albus et equus e albus,
 q. et dua enunciatioes, et n una. Quod si igit qd in talib. enunciat
 ionib, q n et una affirmatio uel negatio, seruare uellet edictio
 ne fieri posset, ut nisi attendereq ad multiplicitate terminoru,
 nulla fieret oppositio salu ueritate et falsitate. Dices in hac e
 nunciatioe ois homo e albus, q Arto attulit q ex glo unis affirmatio
 n affirmat unu de uno sed unu de multis, cu oes hoies sint
 multi hoies. R. negando ans. Adeius, gatione dr ee. qd multos
 no, interio dr ee aliqd unu uniuocu sub noe homo in hac enun
 ciatioe posit, q ag. sole satis e ut sit unu in enunciatioe.

Quid sit una
affirmatio uel
negatio.

Obie.

R.

CAPVT VIII

De Futuris Contingentibus

Alia aditiones dr hac oia cogita distribuunt aut coniungunt
 ita, ut ag. alios hoc sit xatu, ag. alios 7. ag. alios aliud cogit
 ag. oes

Liber I

aq. oes in e ultimū libri primi.

Quæritur ab hōe in hoc cap. utrū sgltes enūciatōes oppositæ quæ
affirmatōes et negatōes de futuro contingente, ut cras gluet cras non
gluet habeant alterā determinatē verā et alterā determinatē
falsitatis adeo sit intra eas dicitio in quæ affirmatōes et ne-
gatōes, sed et quæ veritate et falsitate. Ut Aris. rāsione illarū
oppositōes sūnt terminos illgorū, usq. ad sit enūciatō de futuro contingente
de hoc illgōdū

- Nota. 1.* Notandū. 1.º. exors. lib. 3. Insti. ca. 4 et 5.º. et Tot. hic, mād. oppositōis
esse similitudinē seu rfectionē dicitur ad solū seu coherentē dicitur
cū solū, q. coherentia q. eē solū. 1.º. aliqua dicitō solū semper
ret et mot, et nūq. ullo tēp. sequari q. et talis mād. dicitō nra, et
enūciatō q. ex ea struit, dicitō nra seu de mād. nra, q. si af-
firmatō sit enūciatō nra, et si negatō eēt utiq. impossibilis enū-
ciatō. 2.º. aliqua dicitō nullo modo nec unq. nra q. solū, et tūc enū-
ciatō dicitō de impossibili seu de mād. remota. Et si illud igitur
dicitō affirmatō, fieret enūciatō impossibilis, ut homo ē lapis
secus si negatō, nam tūc fieret enūciatō nra, ut homo n̄
ē lapis. 3.º. aliqua dicitō nra solū, ita ut n̄ goit n̄ mēse, vel n̄
nra, ita tūc ut goit mēse, q. dat enūciatōes de contingente, q. et
st contingentes sine afōmentis sine negent, ut homo ē albus, homo
n̄ ē albus. Harū tria st gnera, 1.º. Quæ dicitō solū frequenter
nra, quis aliqua n̄ nra, ut homo cogit, q. dicitō, contingens ut glurōnū.
2.º. Quæ dicitō nra nra, ut foderis inuenit thesaurū, q. dicitō
contingens a fortuna, 3.º. Quæ dicitō frequenter nra et frequē
nra, ut homo ambulat, q. dicitō contingens ad utlibet.

Nota. 2. Notandū. 2.º. Enūciatōes de hac trilogia mād. posse fieri per
cognulam statū, gseris, vel futuri tēp. ut homo est aīal,
homo

De Interpretatione

203

homo fuit aial, homo erit aial. Homo n̄ ē lapis, homo n̄ fuit la-
gis, homo n̄ erit lagis. Homo gecat, homo gecatū, homo gecatib.

Notandū 3.º Enunciaciones de hac tríglici maa goge eē uel uerles
ut ois homo gecatib, uel sgltes ut Petrus, gecatib. Et de his
a thimis, si st de gtingenti, ē q̄tio n̄ gposita, an habeant ueri-
tate uel falsitate, ita ut si formet̄ idictio q̄ affirmat̄ et nega-
tione, altera sit uera et altera falsa q̄ more et regula idictis
riarū enunciacionū. De ceteris n. enunciacionib. q̄ st de futuro, n̄ ē
ambiguū. Nam 1.º q̄ st de futuro uero, semg st uera si affir-
mant̄, et eorū negatio falsa, ut homo erit, aial, homo n̄ erit aial
2.º q̄ st de futuro impossibili, semg st falsa si affirmant̄, et uera
si negant̄, ut homo erit lapis (illegē q̄ ad p̄sū) homo n̄ erit la-
gis. 3.º De iis gpositionib. q̄ st de gterito uel gteriti in gtemp-
maa n̄ ē dubiū q̄ oes sint determinate uere uel false, ut sit Tol.

Nota 3.
Enunciaciones
Uerles.
Falses.

De futuro.
Uero.

De futuro
Impossibili.

De gterito et
gteriti.

Notandū 4.º Optissima de iis enunciacionib. eē q̄tio n̄, q̄ st de fu-
turo gtingenti ad utriūlibet, ut notat Tol. hic et Rub. q̄ unica.
Nam de iis q̄ st de futuro gtingenti ut gterita, fere determinata
ē ueritas, ut et de iis q̄ roro quales st gteritū enunciaciones uerles
de futuro gtingenti, se ista sint ueritate determinata in altera
ex idictoriis, morali quada necessitate et determinate, ut expt̄
Rub. id ē more humano loquendo quo aduertim̄ uel gterim̄
fieri et roro ingediti uel roro fieri et gterim̄ ingediti, nā
de talib. gosumq̄ moralit̄ certo gnūciare, ut in estate et uat
sereri dies etc Sic determinate moralit̄ ueritatis ē illud Chri-
sti ag. Mattheū, necesse ē ut ueniat scandala, q̄ ita gtmare
gosumq̄ g idictorias duas enunciaciones de futuro, uenient scam,
dala, n̄ uenient scandala, quarū grior ē determinate uera
moralit̄

Nota 4.

De futuro gtingenti

moraliter seu necessitate morali.
 Notandum. 9. Quod aut veritas determinata, seu determinate verum est
 qd non oēs eodem modo explicant. Nam 1. ag. auctōr determinate verum est
 idem, qd nō est infallibiliter verum, et sic in 9. g. dicitur affirmare ex nē
 nra ut homo est animal, et negative ex mēa impossibili, ut homo non est
 lapis essent determinate vera siue in 9. dicitur, siue in 9. dicitur, siue in
 futuro contingere. Ita u. g. dicitur quatuor g. dicitur non haberent nūm
 necū cū sōto qd nūm vera essent, nō in determinate vera es
 sent, ut Tragicis in scribitur non est determinate vera, eo qd libere scri
 bant et sine nēitate nāali. Et in hac acceptione determinatam
 veritatē suggisse Aristoteles gulchre gbat Pub. hic q. un. circa finē
 2. ag. alios determinate verum est significare aliquid qd re vera
 actualiter est, fuit, vel erit. Et u. g. actualiter est, fuit, vel erit, et vel
 nūm est, hoc est, iningedibile et irrefragabile, vel contingens, hoc est
 ex causa contingente seu ingedibili aut libera, qd potest fieri et non fieri
 eo qd non sit nēitaba ad alterutrum, qd est uoluntas humana. Et sic ag.
 modernos Philōs. et Theōs passim in accipit determinate veritas
 ag. quos determinate est non est idem qd nūm est.

Rep. ad Arist.
 et ex Arist.

Conclusio

Phil. 2. 9.

Phil. 1. 9.

His notatis ad qd sitū Aristoteles duas dabitur rōsiones, 1. erit ex mēte
 Aristoteles, altera ex cōtōri sātia modernorū auctoritū.

Igitur qd attinet ad Aristoteles conclusio eiq. in hoc cas. haec est, In 9. dicitur
 qd libere futuro contingente neutra seorsim sumpta est determinate
 vera aut falsa (ut ex his duabus, Socrates geccabit, Socrates nō ge
 cabit) nota in quaxio duarū 9. dicitur talitū intercedente qd
 disiunctiva, uel, et est determinate vera. Conclitio haec est duas g. dicitur

Phil. 2. 9. pars ex cōtōri dicitur regula, qd contingit disiunctiva
 docet esse verā et qd nō, dūmodo altera pars disiunctivis sit
 vera quomodo cūq. Phil. 1. 9. pars 9. dicitur qd determinate verum est
 sit idem qd nūm est, ut notādo 9. dicitur Aristoteles accipere: qd si deter
 minate

De Interpretatione

208

mirate alterutra est vera, nihil est in reb. contingens, sed omnia
 excident nro, qd est absurdum, cu multa sint contingetia ex rglia
 causa, tu qd causas sint ingedibiles, ut eas gluet, tu qd a causa
 libera et futura, ut ab hoc hnt libera uolnta qd, ut Socrates
 peccabit, peccare n. E libera actio uolntis. Itē si determinate alter
 utra est uera ac gride nra, tu n est qdultatu de reb. futuris
 nec deliberatu, e a. absurdum tollere ex genere humano qdultate
 et deliberate, q n e nisi de reb. contingitib. et qd alr se habere
 qd, na de nris nemo deliberat, ut utrum soleras sit oritur.
 Ex his oēs Philo catholici sanogere laudat Aristē itaq fidei uolnt,
 Ecce nre quod hoc qformē iq se. agerent contingetia, et n oēs
 effectus nros de qruarit. Et qd contingetia recte rglia e ag. illum
 qd radice hnt in libertate uolntis nre quod adiones humanas. 2. in
 qdntia rerū q sege e ad utrlibet, ut eos humanū ad agere et
 beneuolare, ad quora utruq in ege humano e potētia, ita ut utruq
 exgelli uel ridui qnt q causas q n nris agent, ita ut ingediri
 nequeat. Optima quq Aristes in hoc cap. qntiauit de nēritate,
 dū aliquot distinctiones nēritatis attulit, 1. Aliq res e nra ex
 sua nra, eo qd talis sit eiq eia, ut qd homo sit aial, 2. Aliq res
 e nra ex qdise hris, ut Socrates ambulare dū ambulat, nos
 appellamq in sensu qposito, et sic oēs, qposito q hre quo uera e
 nra e uera: hanc nēritate appellat Aristes ab extrinseco, ut ex
 suggestioe hris, priore ab intrinseco. praterca alia st nra absq,
 tute sine qruatione ad aliud, ut hoc e aial, alia n nisi ex qruac
 tione ad suū qposito sub distinctione glia uel, ut Socrates ambulabit
 ex se n e nra, adde uel non ambulabit, tuc hnt distinctione habebit nēritate
 ueritatis.

Contingetia rglia
 qd Aristē
 1.
 2.

Res et nra
 nris modis.

Altera nris ex cōiore scilicet e ista. Propositiones rglies de futuro contingēte

Re. ad Quasi

fit determinate veritate aut falsitate. Hanc sententia Rubi appellat con-
 forme fidei catholice. Conon. i. q. viii. Atq. appellat certissimam hodie
 recognitionem ea ag. citatos tenet. S. Bonaver. Richardus, Gabriel, Hes-
 silius, S. Hieron. Gaudent. Peret. Guar. opusculo de absoluta scia futu-
 ringetia ca. 2. no. 6. usquet in 1. q. tomo. i. d. 66. ex gabriel. S. Bozelmy
 Justinus martyr, Origenes, Damascenus, Chrysostomus, Cyrillus, Hieronymus. Hec senten-
 tia accipit determinate verum vel falsum illi in modo a nobis supra notatis q.
 allato, cu quo querunt Conon. lo. ci. ar. 3. du aut in oppositio. de futuro
 de respic. accentione, una si operans ea. Est futuro, ut in se erit in respic.
 de eig. causa. alia si operans cu eade ut g. i. in sua causa. g. i. futuro
 hio unig ex edictoris e determinate a re, q. u. e futura, causa a. rei fu-
 turo n e determinate, q. n. n. g. i. et ingelibilis. Cu eade querunt de
 ii auctores q. dicit, illam oppositio. e determinate vera aut falsa, q. cu
 ut aliq. futuru vel n futuru, esto n. n. n. n. futuru nec n. n. n. n. n.
 futuru sit, q. auctores sumat determinate ab euentu, n a veritate rei seu
 causa eade, et ita sentit Luesig opusculo, de gratia ca. 19. no. 16.

g. i. q. i.

Quagget g. i. q. i. Deus scit q. n. ex futuris g. i. q. i. sit futura
 g. altera ex iis e determinate vera. Eas e de fide, q. i. q. i. q. i. q. i. q. i. q. i.
 determinate futuru, illud dum annunciat futuru, e determinate verum,
 sed q. deus scit futuru, ea e determinate futuru, alioq. falleret dei scia,
 aut salte fallibilis est. g. q. deus scit futuru illa e determinate ve-
 ra. 2. illud e determinate verum, quate futuru annunciat, q. aliq. ha-

2.

annunciat
3.

bet esse verum, sed altera ex talib. enunciatio. alig. habet esse au-
 tuale, q. q. futuru e determinate verum. 3. dicitur in hoc casu. n. q. i.
 ait in oppositibus u. s. l. l. g. i. q. i. de futuro dari in altera deter-
 minate veritate aut falsitate, q. ite asseredu de g. i. q. i. q. i. q. i. q. i.
 ratio, cu aq. n. d. i. s. i. n. t. in sua causa significata hanc oppositio. d. i. s. h. o.
 mo flabit, aliq. homo n flabit, atq. hanc, Socrates flabit, Socrates no
 flabit, g. i. q. i. cu g. i. q. i. u. r. i. f. i. c. a. t. a. s. i. t. r. o. e. a. l. i. q. u. i. s. g. l. e. r. i. s. Hec
 e g. i. q. i. Conon.

obvies,

De Interpretatione

207

Officium, quod dicitur, illa infallibiliter futura est, q. nro, quod est
 ostendit. Et distinguendo eas. Infallibiliter futura est q. dicitur
 de illa futurum. Infallibiliter futura est ex aliqua causa infallibili, nego.
 Quonia et si infallibiliter futura sint, et tamen ex causa q. ingediri q. potest
 futura est. Et sic distinguendo quod q. dicitur. Futura est nro ex hypothesis
 us ad q. deus videt, seu nro sensu q. dicitur, in q. h. us deus videt, q. alij
 appellat nro extrinsece, q. dicitur. Futura est nro ex aliqua causa nra, q.
 q. alij appellat nro intrinsece, nego. Negat deniq. ultima q. dicitur, q. n.
 solit nro ex hypothesis q. dicitur intrinsece rei orta q. causus q. dicitur,
 gentes. Amm n. si vides ambulante, effectus ille ambulat, et nro in
 sensu q. dicitur, q. nro videre ambulante q. n. ambulat, in
 sensu n. libere ambulat in sensu dicitur, quide modo nimirum est nra
 in ordine ad vidente, sed in ordine ad causus ambulantis q. est libere et
 ingedibilis, hoc deniq. usum tenenda est, scilicet speculatione dei, qua us
 q. dicitur cognoscit nra ex q. fuerit, q. n. est, et futura est, n. addere nro
 q. n. deus dicitur, ac gubernans oia ideo cognoscit oia, n. tamen cogno-
 scit admodum rebus q. nro modum agendi, nec ex q. dicitur. fuit nra. Aliis ob-
 iectiones soluntur. Corin. at. s. quis obicitur furem, zurgis, Bassolis, et
 Catharinis, q. dicitur opinant. Plura de his Theol.

Offic.
 Re.
 + con. caso
 Disputatio
 Futura est inge-
 Deo videt, q. dicitur.
 Futura est ex nra
 causa, nego.
 uel.
 Nro extrinsece
 q. dicitur.
 Nro intrinsece
 nego.

Quaestio V. De Quibusdam Difficultatibus Circa Enunciaciones Occurrentibus.

Quaerit. 1. Quando et in texto definita sit enunciatio. Duo q. dicitur
 et ratio dubitandi de utroq. e. De primo q. dicitur, q. dicitur sic definitur
 enunciatio, ut e. ap. Flor. lib. 3. ca. 3. Enunciatio e. oratio effectus q. ne
 nra aut falsu significat, q. definit n. quere nro q. dicitur q. dicitur, nro
 sic aut q. dicitur
 dicitur, ad verbu, enunciatio nra n. ois e, sed in qua veru dicitur
 aut falsu dicitur nra. De 2. vero ratio dubitandi e, q. dicitur q. dicitur
 multis orationibus. quas tamen dialectici negat esse enunciaciones, ut q. dicitur
 nam q. dicitur et ex corde aliquid q. dicitur ac sic q. dicitur. V. d. utina
 n. q. dicitur q. dicitur ille fuit oratio q. dicitur q. dicitur si veru q. dicitur, aut
 falsu

Arasi. 1.
 Defio. Enunciaciones

Libro I

falsū q̄ d̄ uere cogit. Quare tales orationes s̄ s̄ hypotheticae ut, si
 homo h̄t alas uolare possit, q̄ cū sint uere uel falsae q̄ t̄ s̄ enūciatioes
 q̄ n̄ h̄t iudicium sed quæstionē est. cū t̄n̄ ois enūciatio op̄are debeat
 iudicium. 2. Quia n̄ q̄s̄ h̄t oēs enūciatioes: dant̄ n̄ enūciatioes q̄
 nec uerū nec falsū significat d̄m̄p̄ inelubiles. Ut ista; haec cogitatio q̄
 scribo falsa ē.

Re. ad. 1.

Re. Quoad i. melig q̄t̄ n̄ latino idiomate definitio enūciatio ex uere
 s̄t̄is q̄ definitioes sicut nos ad uerū ex Graeco uertimus, cōel̄ in Latina
 definitioe retineri posse iudicio, et ut bona sit, ad sensū ei q̄m̄ nos gerimus
 illi debere. Diximus q̄ enūciatio oratio n̄ ē ois oratio (q̄a multae s̄t̄
 oratioes q̄ enūciatioes n̄ s̄t̄) sed ea t̄m̄ n̄ qua uerū dicere aut falsū
 dicere: idē, q̄ n̄ absolute ē uera (nā s̄t̄ gr̄ma m̄t̄is cogitatio n̄o s̄t̄ om̄
 n̄ones q̄m̄q̄ alie, q̄ enūciatioes n̄ s̄t̄, uere esse q̄t̄, si uerū cū sint signa
 q̄c̄st̄ionū quadrat̄ cū q̄c̄st̄ionib. quorū s̄t̄ signa) sed q̄ ē uera in dicēdo. Verū
 a. dicere nihil aliud ē q̄ oratio loquendo q̄ absolute iudicare q̄d̄m̄ inesse
 s̄t̄o q̄ nulli oratori alii querit̄ q̄ enūciatio. Cōis igit̄ definitio sic illi
 debet, Enūciatio ē oratio q̄ uerū aut falsū iudicium significat, q̄a dicere
 uerū ē facere et exprimere iudicium de giudicatione uel digiudicatione q̄
 dicenti cū s̄t̄o q̄t̄ a q̄te rei giunda uel digiunda s̄t̄: dicere falsū
 ē facere et exprimere iudicium de giudicatione uel digiudicatione q̄t̄
 q̄t̄ a q̄te rei n̄ s̄t̄ digiudica uel giunda. Ex his quos q̄t̄et̄ re
 cogitatio ad rōd̄ dubitandi.

Re. ad. 2.

Re. quod i. recte definita ē enūciatio seu q̄tis descripta, q̄a uerū
 aut falsū dicere ē q̄tis q̄c̄st̄ioes enūciatioes q̄ est̄. Enūciatio t̄m̄ ē enūciatio
 are uerū de altero, q̄c̄st̄ioes est̄o se q̄tis gr̄m̄ esse uerū uel falsū, quod
 re rei significante uel n̄ quadrat̄o. Ita contra D. ab̄n̄, q̄d̄t̄ Reub. ca. q. 1.
 3. n̄o. 4. et s̄t̄ib. Armen. et D. s̄t̄ib. ar̄n̄, idē q̄ q̄c̄st̄ioes q̄tis descripta
 t̄m̄ ē enūciatio q̄ definita ē est̄o, q̄ illa nobis notior sit. Ad rōd̄ de
 d̄m̄d̄i Re. i. q̄t̄ negando ān̄s, q̄a n̄ querit̄ illis oratori s̄t̄is cogitatio
 t̄m̄is

Re.

De Interpretatione

Veris uerū dicor, et si sint uere, hoc ē, menti spemes nihil tñ ab
 solute iudicant. De hypotheticis tñdet, facile posse ad iudicium
 reduci, et q̄a st orores q̄m̄taq̄ aliqua p̄sentationis uerū sint,
 ideo q̄m̄q̄ nex ille attendit, sūm̄ que uerū, itere aut false, et n̄
 ige extenōis. Ad 2. h̄c. secundo d̄ns, ad instatū de insolubilibz
 seu falsificabilibz (ut appellat) d̄ns eipodi enūciatōes p̄t h̄c q̄
 positio q̄ scribo ē falsa, s̄ficare uel i. seigas eisdē nō uel i. di
 uersas, alias p̄positiones de alia m̄a factas; si i. tñdent aliq̄,
 cū nihil seiga s̄ficat neq̄ has p̄posiōes seigas s̄ficare, p̄nderos
 q̄ctu sui nec ueras nec falsas ēē. Si i. tñd quod aliq̄ n̄ f̄io d̄ns,
 tñ existimat, tñc si sit q̄ alia p̄positio; oīno hanc fore uerū
 uel falsū q̄t illa alia p̄stituta fuerit: si a. n̄ sit alia tñc
 itide nec uerū nec falsū fore q̄ nihil s̄ficat, ut si dicere h̄c
 homo centoculq̄ ē doctq̄, cuiq̄ u. s̄tm̄ nullū habeat significā,
 tñ, q̄q̄ cū iam nullū h̄c sit homo centoculq̄, ideo nec uerū
 nec falsū ē, nisi fortasse falsū tñ negatiue, hoc ē, oīno
 nihil significans, sicut h̄c scyndagq̄, Blutri, q̄ tñ exteriore
 p̄ticiandi forma ē enūciatō, et q̄ p̄flata ē ex iis q̄ n̄ s̄ficat
 ideo ige uerū ēē n̄ q̄ nec falsū, nisi tñ falsa negatiue, hoc
 ē, neutrum h̄c na ueritate nec falsitate p̄p̄ie dictū. Et q̄
 t̄nc. 7. in p̄t̄u H̄sqa. circa finē adfert plures casq̄, in q̄b. de
 ueritate enūciatōis aut falsitate anceq̄ dubitatio esse q̄t, m̄to
 cedros h̄c p̄m̄t, s̄kdetq̄ forti custodia custodit gontē, et iunq̄
 uel quilibet dicenti sibi falsū uelle deturbare de gontē m̄
 aq̄, quilibet u. dicatē sibi uerū uelle sinere ad iter officiatū.
 Venit q̄lq̄ s̄p̄kista et dicit ei, tu iudicās me de gontē, et h̄c
 dubitat de ueritate istiq̄, si n̄ ē uerū et quilibet dicatē uerū
 tñ sint transire q̄ dimittit q̄tū. Si dimittit et n̄ p̄iicit, tñc
 erit

PL

erit faba; videt Eritia in in st^o angalis gontis favore hae uerum
uel falsu, at qd a hoc iumentu tenent uiderat capite, sicut in
gas fit & Gall. lib. 9. et. 9. Noct. Attic.

Quasi. 2.

Quasi. 2. In mentalis enūciatio sit unq. nō qd qd aut quibus
uel glures. Unq. nō qd qd ē q. n. ē interitus, et sensu qd ē
utru faciendo enūciatio metale habeam glures qd qd
les us scti, qd, et cogula, inter se n. cogulatos aliter q.
In ordine aliquo ita ut nareant glures nō in u. habeam
unū qd qd qd et simplice n. se q. sola representat ut
multiglex, ad hoc ut riteat.

Nota. 1.

Enūciatio
s. mentalis et
Aggression et
Judicium

Nota. 1. Inuidi a Scotistis enūciatio metale in agghesi
ra et iudicatio a; agghesiua uocat in aliq. supposito alia in
dicio seu assente uel dissona fit qd in mente formata enū
ciatio, ut in aliq. subito audit hanc, astra et gata, nō in
In agghesi uel dissona qd. Iudicatio uocat ipse assente.
Haec diuisio multis dissona qd in Fons. q. mot. sec. cap.
sec. 6 et Corin. ca. 4. q. 4. ar. 1. in 1. agghesiua q. agghesiua illam nō
q. posse ferri in qd, sctm, et cogula, qd simul habeat iud
ciū et n. sit in sola agghesiua. Sed n. uales qd dissona
scti cū exortia qd dari ante iudicium agghesiua termi
notu, mo d. cogula q. aliq. facit, nō in sane elicto nō in
dicio aliq. audita qd hanc hanc, eot qd hanc hanc
us iudicium hanc. In qd dubio n. aliud uoluerit Fons. et
Com. q. 4. 2. metis qd nulla fiat enūciatio agghesiua, sed dō
enūciatio q. fit q. 2. qd nō iudicatio et q. 4. qd qd qd qd
ca. 1. q. n. enūciatio, agghesiua, illa in agghesiua n. sit enūciatio diuisa
et sic erit in qd de nō in; et qd Scotista id q. fit q. qd qd n.
sim qd enūciatio dicit sed cū addito agghesiua, ita terminis illi
ut illis n. ē cur eos reiciant. Jam q. in nō qd qd qd utru
ille

De Interpretatione

ille actus q̄ ē iudiciū, et n̄ solē apprehensio terminorū sit simplex q̄
liber vel gēnita ex duobus aut tribus.

Notante. 2. ex Corin. ca. 4. q. 4. ar. 3. gēntio ē alicuius cogitōis in
tellectu q̄ glicet ēē posse in formale, virtuale, obiectiva, et suppositiva.
Formalis gēntio ē, q̄ cogitō p̄stat multis gēntib. distinctis.
Virtualis, q̄ ē factū unū actū, agellat in multis et varia obm
ē attingit. Obiectiva, q̄ semper cū virtuali iuncta ē. Itē dicit, cum
obiectiva gēntia a mente gēnti s̄t gēntes. Suppositiva ē, q̄ actū sim
plex illū gēntit gēntes ante cedentes circa obm in q̄ debet
videre. His gēntis

Dico ad Quæritā, Enunciatio mentalis iudicativa seu iudiciū ē unū nō
simplex gēntū, exisse representat et iudicans functionē vel distinctio
re gēnti seu duorū extremorū; Confuse a. et 2 dario representatōis
eigā extrema, quatenus gēntio eorū sine iis ipsis attingi n̄ p̄t. Ita
Boeth. hū ca. 4. Gregor. Trinitatis q. 1. glogi ar. 3. S. Tho. 1. 2e q. 90
ar. 2. Tol. 3. de dū q. 19. Plat. 1. 2. pars us q̄ sit unū nō gēntū. 1. ex
nocabiliis q̄. gēntio autē hūc gēntū seu iudiciū exprimat. Boeth.
nūm vel admittit, S. Tho. gēntū vel dissentū agellat. 2. cogitō
nō unica voce et cogitōtūcula aserimq̄ negant, sentent, dissenting
ut, ē, n̄, ita, n̄c, nequaquā etc. gēntū terminos agellandiq̄. 3. a s̄tbe
uolū, q̄ simplici actu tē gēntib. vel renouet, ut uolū, nolū, etc. gē
setim cū illū gēntior sit uolū. 4. Si enunciatio mentalis gē
cū intrinseca gēntib. gēntib. quorū nullū seorsim sit gēntū et
essetū gēntū 2. cogitō tūc erit nihil aliud q̄ aggregatū quoddā
ex prima cogitōe mentis, ad cap. essetū n̄ difert. si a. unū ex
illis sit gēntū et essetū 2. mentis cogitō, tūc n̄ poterit alij
assignari nisi gēntū iunctionis seu cogitō, reliq̄ gēntū
ad 2. cogitōe quis n̄tō gēntū ad 2.

Dicitur
Compositio ē
et glex.
Formalis
Virtualis
Obiectiva
Suppositiva.

Dicitur seu Re
ad Quæritā
Re. affine.

Boeth. 1. 2.
1.
2.
3.
4.

2. 845

Liber I

27
Præf.

2^a pars itide, q^uat^ur entia mentalis e cognitio q^uat^ur et q^uoniam
 giunctionis q^u n^o est etia nisi extrema aliquo modo respiciant^r subte
 g^use (hoc est n^o ex^{te}re q^u q^uat^ur ex^{te}rim^ur illi ualida dare et q^uat^ur
 in illis est, q^u t^um giunctione illoru^m extremoru^m n^o igit^r extrema iudi
 catu^m est) q^u ante giunctione uel giunctionis cogitod^u distinctio est
 prima metis q^uat^ur ag^uta est, ne illi^m fortit^r est iudicium n^o n^o
 bene sibi est g^uat^ur,

Ut aliaru^m opinionu^m a^uta soluant^r q^u oculis h^uda est duo n^o n^o nota
 trationi n^o est q^uisa, q^u o^uta n^o p^oita est t^um q^u entia est iudicativa
 n^o ag^uta est, hanc n^o u^oltro q^uedim^u g^uare ex g^uat^ur n^o g^uat^ur q^uat^ur
 distinctis, quoru^m alig^u ag^uta est t^um, et alig^u est t^um, et alig^u cogit^ur, q^uo^u
 n^o est cogit^ur cogit^ur est iudicium seu entia mentalis, sed ille cogi
 tio q^u cogit^ur q^uat^ur facit, unu^m de altero iudicando, n^o factu^m seu facit
 la t^um ag^uta est. It^um n^o negam^ur q^u g^uat^ur entia mentali, q^u ex
 notando n^o q^uedim^u illi g^uat^ur q^uat^ur q^uat^ur est salt^um g^uat^ur
 multiglex: it^um u^oltuale q^uat^ur ag^uta est multis distinctis: it^um g^uat^ur
 n^o, q^uat^ur d^ucing^u t^um h^uic q^uat^ur iudicativa g^uat^ur g^uat^ur g^uat^ur
 q^uat^ur: negam^ur t^um n^o g^uat^ur format^u.

*Judicio sine re
 mentis equivoque
 q^uat^ur t^um g^uat^ur
 mentalis*

Obic.

Obicit^r m^ug^u nobis Vasquez in i^o q^uo t^um n^o. d^ug^u. ca. 13. et Bucha. 444
 no. 30. uocet^r enu^oriatio^m est distinctio, q^u est q^uat^ur. P^oat^ur q^uat^ur q^uat^ur
 est signa q^uat^ur, q^u si signa est distincta et multiglex, et significati est
 distincta et multiglex. It^um. Negando q^uat^ur ut^um, illi^m n^o est multo te
 mior et simplicior et q^uat^ur q^uat^ur q^uat^ur q^uat^ur q^uat^ur q^uat^ur q^uat^ur q^uat^ur
 claris. ext^um, ille una illi^m h^uic seu q^uat^ur illig^ur. Multi g^uat^ur
 q^uat^ur signa nequa^m sem^u induit mult^u est q^uat^ur. It^um he^u est
 uocet^r significati unu^m h^uic d^u. Tal. Cicero, h^uic est signa unu^m r^o. It^um
 ser^um n^o. il t^um fit q^u significati est ualde in se g^uat^ur, et multo te
 g^uat^ur seu secta g^uat^ur, q^u n^o est g^uat^ur ante g^uat^ur cognoscenda est, ut fit
 n^o g^uat^ur q^uat^ur mult^u et ab^uat^ur illi^m n^o est q^uat^ur nisi m^ug^u d^ug^uet r^o

De Interpretatione

si sit ex primi verbo uno, nisi illa quae hinc exprimitur. Unde in vocali
 enunciatio ideo fit gloriis voces, ut legenti vel audienti si in significet
 rem mentis agens, sed et prima quae dicitur aut querere debet, ut n. q.
 audit debet prius apprehendere extrema antequam cognoscatur aut iudicet cognoscit
 si g. vocalis enunciatio nulli sine sua sequitur e dicitur in cognoscit g. hinc
 finis, debet ut ita modo facere, ut audieris dicitur dicitur ad eandem
 questionis cognoscit, quod fit et temperat ad verum, et ab audiente
 et prima quod prius apprehendi fit.

Finis vocalis
 enunciatio est
 ducere in cognoscit
 functionis.

lex hinc dicitur nota quod primo est enunciatio posita et in cogula
 et a Fors. lib. 3. appellatur Qualitas essalis, in d. d. ista enunciatio, qua
 differt ab aliis modis. Patet 2. enunciatio mentalis dicitur a gri
 ma cogitatio et in hoc, et ista sit una, illa duo vel plures partes, sed g.
 enunciatio mentalis ut cogitativa seu actuali giungens, et fieri p.
 uno quod, prima autem singula apprehendit et in giungens iudicando
 seu unum alteri attribuendo. Patet 3. Divisione enunciatio in affirmativa
 et negativam et generis in generis, ut ait Boeth. Lianon, Tol. et Rudig.
 Boethio est, quod effectus enunciatio in eorum aquatur giungat, in his membris,
 et genera assignant, eadem membra generis diversitate copula quod fit affir
 mati et negati, et nulla datur quod sit vel affirmata vel negata, sicut
 nulla datur, quod sit vel brutum vel reale. Ait et si recte sentit Bo.
 rana Novalis lib. 1. prius. cap. 1. quibus est membra analogia et g. ois
 affirmati sit prius negati, sicut dicitur grius est sicut quod gulis, quod fit in a
 ralogice sanu, ita quod affirmatio et negatio fit analogice enunciatio
 no a. univocae. Ait quoque Soto lib. 2. similitudinem sentit quibus est divi
 sionem soti in alentia, et g. affirmare et negare sicut alentia anu
 cianis. Sed negatio est alentia, dicitur et dicitur dicitur dicitur
 partes essalis et formales cogitatio enunciatio, abo modis relinquunt
 vide terminum in affirmate et negare, sicut forma posse et forma cogitatio
 et prima

Nota 1.

Nota 2.

Nota 3.

Liber I.

et forma puri mutant speciem. Et si maneat utrobique, eade[m] manet prima.
Quæstio 3. *Arbitr. 3.* Nisi q[ue] Arist[oteles] et ex ip[s]o Fons. de oppositione didictoria tradit
 lib. 3. ca. 6. sint utriusq[ue] nom[in]i, ut si altera ex didictoriis sit utriusq[ue] et
 altera gl[os]is n[on] fore simul veras aut falsas, sed sens[us] altera vera
 et altera falsa. Ratio dubitandi e[st], q[uo]d videtur multo infirmitate oppositi posse
 1.º Si homo e[st] albi, alius homo n[on] e[st] albi, utriusq[ue] e[st] vera, aut vera de q[ua]
 sint n[on] o[mn]es ho[m]i[n]es ita existentes albi, nihilominus alius homo q[ui] p[er] se con-
 siderat[ur] e[st] n[on] e[st] albi. 2.º Si homo e[st] albi, p[er] se n[on] e[st] albi, q[ui]a de se n[on]
 3.º fals[us], q[uo]d si n[on] paulo n[on] e[st] albi et p[er] se alius. 3.º Null[us] equ[us] e[st] n[on]
 ea e[st] d[ic]ta, alius equ[us] e[st] utiq[ue] ad e[st] d[ic]t[ur]u[m]. Utriusq[ue] e[st] vera, q[uo]d p[ri]or e[st]
 albi inductione p[ro]mouit[ur] n[on] equ[us] r[ati]o[n]is, d[ic]ta illa n[on] e[st] utriusq[ue]
 cu[m] multe e[st] d[ic]t[ur]e sine ip[s]o facte sint, et o[mn]es sine ip[s]o fieri possunt.
 4.º Posterior e[st] se gaudet, q[uo]d n[on] videt[ur] e[st] d[ic]t[ur]e sine equ[us]. 4.º De ar[ist]o[te]le e[st] r[ati]o
 rationale, e[st] fals[us], alius d[ic]t[ur] e[st] rationale, n[on] e[st] fals[us]. Utriusq[ue] e[st] verissima
 ut gaudet ad oculu[m].
 5.º Si d[ic]t[ur] doct[us] aliqua scia e[st] doct[us], alius doct[us] aliqua scia n[on] e[st] doct[us].
 Utriusq[ue] e[st] vera, de p[ri]ore n[on] dubitab[is], de posteriori gl[os]is, q[uo]d doct[us] n[on] in
 risphudentia n[on] e[st] doct[us] in medicina, saltem c[on]t[ra]d[ic]t[ur] et sic alius doct[us],
 aliqua scia n[on] e[st] doct[us].
 6.º De lignu[m] e[st] de lignu[m], alius lignu[m] n[on] e[st] de lignu[m]. Utriusq[ue] e[st] vera,
 p[ri]or q[uo]d identica, posterior q[uo]d pars n[on] e[st] id[em] q[uo]d totu[m].
 Sed his n[on] obstantib[us] dico ea q[ue] ab Arist[ote]le et Fons. de didictione d[ic]unt[ur]
 e[st] utriusq[ue] vera. Ad instantias a. q[ue] attinet, facile illa soluent[ur] ost[en]d[en]do
 n[on] e[st] contradi[ct]io[n]es didictorias allata r[ati]o[n]e quare n[on] sint didictoria. Notab[is]
 a. negatis ea q[ue] ad didictione[m] requirit Arist[oteles]. 2. e[st] e[st] ca. 9. q[ue] Fons.
 transulit in suu[m] lib. 8. ca. 12. negatis ut terminu[m] sint s[ecundu]m idem,
 deinde ad id[em], 3.º similiter, 4.º in eod[em] t[em]p[or]e, q[ue] o[mn]ia fusiq[ue] explicat
 Fons. Deinde ad instantias sic fudeb[is]. Ad p[ri]ma[m], n[on] e[st] didictionem
 q[uo]d n[on] e[st] c[on]t[ra]d[ic]t[ur] ad didictione[m] requirit[ur], ut terminu[m] sint idem
 et n[on]

Re. ad Arist[oteles]
 2. q[ue] Fons. et
 Arist[oteles] d[ic]t[ur] e[st]
 utriusq[ue] nom[in]i
 Nota. q[uo]d ad
 didictione[m] requirit[ur]
 1. 2.
 3. 4.
 Re. ad instantias
 1. 2.

De Interpretatione

215

et n̄ in altera g̃posiōe angustiores in altera laxiores, unde g̃caat h̄c
 idictio q̄ in g̃riori enūciatōe accipit̄ homo q̄ h̄ōib. existētib. In h̄c
 et h̄t statū. De quo vide Fons. lib. 2. ca. 36. in g̃teriori q̄ existētib.
 et et impossibilit̄ et h̄t ampliācōē in h̄c eūdē. Fons. lo. ci. ca. 37. et
 38. documento. 7. Ad 2. r̄ndet̄ q̄ eē idictionē idē, q̄ in g̃teriori
 re g̃posiōe ē Petrius q̄lib. us q̄lib. et n̄ eōs ut homo: g̃onah
 loco Petri aliq̄s homo, et eōs idictio, quare n̄ mitti ē utramq̄, it̄
 t̄ g̃posiōē g̃ore eē falsā, q̄ si g̃onah h̄c eē falsā, t̄s homo ē
 albi, satis ē ad veritatē s̄dicentis q̄ dicit̄, aliq̄s h̄ōē n̄ eē albi,
 iam si sub signo aliq̄s subsumas q̄lamq̄ q̄lib. et n̄ eū r̄ōe cuiq̄
 verificat̄, fieri utiq̄ q̄t ut falsā enūciatōē facias. Ad 3. R̄. n̄ eē
 idictionē q̄ nulli epi et aliq̄s epius m̄ibi accipiunt̄, in varia sup
 g̃ositione, n̄a in g̃riori accipit̄ distributivē in h̄c Fons. lib. 2. ca. 37. in
 g̃teriori. distinctionē, in h̄c eūdē ca. 31. documento. 2. q̄ si in g̃riori
 quoz̄ accipit̄ g̃use, utiq̄ futura t̄t aliqua idictio. Ad 4. R̄.
 subiecta illorū g̃posiōē n̄ eē eōs sed diversa, unde n̄ mitti nullam
 eē idictionē, sicuti h̄c n̄ ē idictio, Socrates ē doct̄, Dāns n̄ est
 doct̄. q̄b. a. n̄ eē eūdē subiecta, q̄ g̃rioris enūciatōis s̄b̄n. ē Hoc
 dictum ē animal ē r̄ōale. g̃terioris a. Hoc dictum ali
 quod animal est r̄ōale, q̄ h̄t utiq̄ diversa. Dices, alit̄ altera
 ex illis ē un̄stis altera g̃laris it̄ altera afflata altera nego
 tiva, q̄ n̄ est illis idictio. R̄. altera q̄t̄ eē affirmat̄ altera negati
 va, sed nego altera eē un̄stis et altera afflata, q̄ utraq̄ ē singularis
 n̄a s̄b̄n illarū ē g̃laris, ut hoc dictū est sicut n̄ eēt s̄b̄n, si
 dicerē h̄c homo (s̄b̄nēdo Socrate) ē doct̄, et h̄c homo (s̄b̄nēdo
 Dāns) n̄ ē doct̄. Item t̄s g̃posiōē sicut utrobq̄ signa quantitativa,
 in altera q̄t̄ un̄stis, in altera g̃laris nil in nos ē turbare debet,
 q̄ signa un̄stis ē g̃laris. n̄ utiq̄ g̃onah redit̄ g̃posiōē un̄stis aut
 g̃laris

R̄.
Ad 2. g̃laris

R̄. ad 3. g̃laris

R̄. ad 4. g̃laris

q̄t̄

R̄.

Libor I et II.

etiam, sed hinc hinc in eadem supra hinc subiectu generalis enunciatio, in a. supra aliquat solum et hinc in magis singularis enunciatio. Nam singularis a. enunciatio e illa, q. una cu suo solum et hinc e aliquid alterius enunciatio solum, ut fit in genito. Ad q. h. e e dictione, eoz. autem suggestio vocis sua, q. illa descendit sub sua in genere, et hinc in posteriore enunciatio, ut in genere descendit de eoz. disincto et in posteriore disinctive. Ad q. h. e e dictione, q. illa illata genitio n. e. cogitio ordo natio, n. in genere auigit cogitatio, et ita ex genitio hinc lignu et istud lignu et illud lignu etc. e de lignu; n. a. sic et hoc lignu e de lignu et illud lignu e de lignu, et istud lignu e de lignu q. e auigi cogitatio et utiq. salu. In posteriore auigit disinctive et ita ex genitio, uel hoc lignu n. e de lignu, uel illud lignu n. e de lignu etc. q. genitio ut sic exposita uera e.

Ad q. d. solum
Ad q. d. solum

LIBER II

DE INTERPRETATIONE

iste liber est
de 4. cogit.

Continet iste liber hinc quatuor cogita, genitio duob. agit artes de genitio. simplicibz de nate finitis, et infinitis; ite de genitio. de extremo genitio et n. genitio; in 3. agit de genitio. modalibz de q. satis multa Fons. lib. 3. Instituit. In 4. ag. occurrat quidam dubio ex superiorum tractate ordo, ut q. enunciatio sint magis cogita, an illa us, quatu una negat aliquid de cogito et altata affirmat ut Socrates e albz, Socrates n. e albz, an n. illa in q. tria genitio, ut Socrates e albz, Socrates e niger.

Congruat a. iste liber cu libro genitio hoc modo. In genitio agit artes utrius de enunciatio simplicibz, docens quale genz habeat, quez gastes quam genitio et auferens q. d. divisiones enunciatio in suas species. In hoc genitio libro plures adfert divisiones. Nam cu sim, genitio enunciatio q. d. sint absolute sex de nate, eoz. nihil docet

ms.

De Interpretatione

217

nisi edreatu inesse scto, ut homo e iust, qda n. modala, q quomodo
 aliquamst, docent, ut gixgens e Socrate ee iustu, simplicius absolutas
 abuerting subdaudi goga in finitas et in infinitas, infinita st q qrat
 xoe aut uerbo infinito (daxing n. ia supra uerbu et in enuaciõe
 positu infinitati goge, q hic alig negant, ac gride infinita enuaciõe
 definit, q stat xoe infinito) ut homo e n iustu: finita st, quatu
 utergz terming finity e. Itẽ abuerting enuaciões absolutas diuidi
 goge in enuaciõe de extremo giundo, ut Socrates e homo iust, et in
 enuaciõe de extremo n giundo, seu ut uocat, diuiso, ut Socrates e ho
 mo. Itẽ de orb. his merito agit, ut dictu, Arles. Nos Gocigas diffi
 cultates in scholis tradi solitas unica pñone expedieng, uetera ex
 institutionib. Front. lib. 3. et inter pñib. Tol. uel Conin uel Pub. uel lico
 getenda st.

Questio VI

De Praecipuis Difficultatibus Occurrentibus
 Ex II. Libro De Interpretatione

Quæritur. i. Utrū et quomodo liceat arguari ab enuaciõe finita ad
 infinita, et uia uera. Rē. ad i. Affirma ex cõi sctia stolis et indetg.
 eig. Ad 2. Rē. aliquot tradi suz ex te regulas et conitacos.
 Dico. i. Licet arguari ex negatiua de Gdto finito ad affirmati de Gdto
 infinito, ut Socrates n e sapiēs, q. Socrates e n sapiēs, ita stolis in
 foie cog. i. et ibi. Conin. q. uni. ar. i. et collgty ex eadẽ stole. i. Prior.
 cog. ult. l. 3. insignes alig indetg. gtratiũ sentiat moti gldã argumētis
 q oia facillime soluentz, si agnosuering quasdã conitacos huic dubo
 Limitatões hie sunt. i. Si enuaciõe negatiua fuerit, gtratiũ n inserēz
 affirmatiua uerbis. Non ualeat namq sic colligere, alig atal n e homo
 q. de atal e n homo. 2. Prædicta negatiua sit simplex, nã si gtratiũ
 fuerit n semg sequatũ affirmatiua infinita. Nam n ualeat sic colligē
 zere, Socrates n e homo uolens, q. Socrates e n homo uolēs, gossit n.
 ex ista

Coniti.
 Rē. ad 1.
 Rē. ad 2.
 Dico. i.

Limitatões

De Interpretatione

219

sed si isdem hora quomodo alio signe quodam sedere, alio si sedere.

Dico 3.º Affirma de Gdto finito, ut homo e iustus, infert negativam de Gdto privativo, ut, g. homo n e iniustus. Item infert negativam de Gdto infinito, ut, g. homo n e n iustus. Ita Ariles et cois. Si qd occurrat difficultatis, facile ex procedentiu dictionu limitationibus soluetur. Est a. Gdtn privativu qd h't Gficia et tal' privativu In, ut iniustus indoctus, q e idem ac n doctus, etia Non privative accipit, hoc e, quatenus dicit carere forma in scto agto et n carere forma in scto quocunq, q est infinitate accipi.

Dico 3.

Quaritur 2.º Quomodo liceat arguari ab enunciatioe de extremo quicquid ad extremu dicitur et vice versa.

Dico 2.

Notandum longe aliud ee enunciatioe gglexa (q alio noe quis solet significo ab auctorib. sumulata h't enunciatioe plures, eo q rem valde exprimat) et enunciatioe ab extremo quicquid. Nam ut ex Arile hic ca. 2. advertere solemus, enunciatioe gglexa seu enunciatioe plures e in qua vel unu de multis, vel multa de uno, vel multa de multis dicitur ut Socrates et Plato currit, Socrates currit et Leo, Socrates et Plato currit et loquitur, Porro unu et multa n seq. In scto vero externa estonada st, sed gctig scdm significatioe. Hae naq scdm Arile n e enunciatioe una sed gglexa seu plures, Canis movetur, q canis est nome equivo et significat multa, ut stellar et aial, unde sensus e, stellar et aial movetur. Hae n e enunciatioe una et n plures, Summus Pontifex benedicit, et hae alexander Mag. Relligend, et hae St. T. Cicero declamat, qd scta salu, gpositu, l3 uoia dno sint glori illig, enunciatioe, significatioe In n st glori. Ex qd. dicitur qd qd ggnit, interrogatio gglexa seu q h't enunciatioe plures, n una, inq Ariles, in sione respondendu sit, Sage n. fiet verificatio respectu unig partu Gdtn aut scti, n a. alteriq. Ut cognoscamus a. aliquo

Nota

De Interpretatione

221

Et homo animal, homo sicut foetus seu essentia includit animal.
 3^a Termini eodem modo utrobique accipiuntur in eadem significacione
 Hinc non valet sic arguere Socrates est magnus et philosophus, quod est magnus
 et philosophus, quia magnus non est nunciativus prioris accipitur, et magnitudi-
 dine, motus categoria et extensione in ordine ad locum: in
 posteriore a. accipitur, et magnitudine intensivis in doctri-
 na vel quacumque alia magnitudine, ut magnus hic in ore fandi-
 ar. Predicata divisa non habeant se mere, et alius, hoc est
 sine ullo ordine ad se invicem sed unum sit forma alterius
 vel quasi forma. Hinc non valet ex eodem arguere sic arguere
 Socrates est musicus et est albus, g. Socrates est musicus albus,
 quia albedo non est forma musicae, sed utraq; est forma alicuius
 fortis ut Socratis. Recte tamen ex eodem documento inferitur
 Socrates est substantia et vivens, g. est substantia vivens, quia vi-
 vens est quasi forma substantia.

Dico 2. Et quicquid ad divisa valet arguere, ut Socrates est
 homo albus, g. Socrates est homo et est albus. Sed apponatur sicut hec
 conclusio. Ubi est in terminis quicquid non apparet ulla regu-
 latione. Ipsi arguuntur, unde non valet sic arguere, cadaver est homo mortuus,
 g. cadaver est homo et est mortuus, quia mortuus regu-
 lat hominem sicut
 sine sicut et reg. sicut in g. sicut illis vivit. facile a. colligi quod
 fortis quae partes includat sicut summa regu-
 latione si adhibe-
 antur eam deficiens in quod. gloriis clariora guard regu-
 latione. Predicati quicquid altera pars non dicitur de solo. In hoc sicut
 con-gatis, sed tamen sui ipsi. Hinc non valet sic arguere, Socrates
 est bonus poeta, g. est bonus et poeta, quia bonus dicitur in prioris de
 Socrate.

3^a

6^a

Dico 2.
Terminos

2^a

Socrate n̄ rōe sui sed in rōe sua ḡgatis, us̄ p̄cta, unde
 segarātū a p̄cta n̄ s̄t̄ angly dīci de Socrate. Aliud ex̄p̄n
 dat̄ Ar̄tes stud, hoc ē vere ḡginabile, q̄ hoc ē vere, q̄ p̄cutio
 3.º et eandē limitatōel n̄ ē bona. 3.º q̄ negatīvis ḡinatis fiat q̄
 ḡressio ad diuisa disīunctīue et n̄ cogulatīue, ut homo n̄ ē aīal
 irracōale, q̄ homo uel n̄ ē aīal uel n̄ ē rōale: nequāq̄ a. sic
 4.º homo n̄ ē aīal et n̄ ē rōale. 4.º Termini ḡinatis significet
 seorsim, nū̄ seeg ḡgimo ratiocōratemur, ut Socrates ē domini,
 canq̄, q̄ Socrates ē canq̄.

Dico 3.º A ḡgōsīde de secūdo adīcēte n̄ ualeat ulla ḡgōsīde
 ratiocōratīo ad ḡgōsīde de tertio adīcēte, ut Socrates ē, q̄
 Socrates ē docty. Socrates in ḡnt fieri ḡsequētīe bona, ut dūq̄
 ē, q̄ dūq̄ ē aeternq̄, q̄ si ē, nūq̄ ḡhuit negāsse.

Dico 4.º A ḡgōsīde de 3.º adīcēte ad ḡgōsīdes de 2.º adīcēte
 licite ratiocōratemur, ut Socrates ē ager, q̄ Socrates ē. Sed
 obseruāda s̄t hae limitatōes. 1.º Ḡnt sit ḡgōsīde, q̄ n̄ ingēdiat
 ḡarticulā significare existentiā, ut in allatō ex̄p̄lo. Ratio ē
 q̄ ḡnt ḡgōsīde ḡgōsīde ad ueritatē s̄t ut s̄tm existat
 q̄ ḡnt a ḡnt ḡgōsīde ḡgōsīde ḡgōsīde arḡtā n̄ existentiā ḡnt
 In autē talis ratiō sit a ḡnt p̄cete ad dīcī s̄, uel t̄tm
 ab uno ḡnt ad unū aliud nouū ḡnt sic d̄ limitatōem, ut tūq̄
 ḡnt ē, ḡnt ratiō ex̄ s̄is q̄ dīcī s̄. 1.º de ḡnt ē. q̄
 in ḡnta corū q̄ ḡnt n̄ talib. cōtrācōib. ḡnt s̄t significare
 existentiā, et s̄t cōno ratiōnalitē a ḡnt ad dīcī s̄, in ḡnta n̄
 corū q̄ negant significare existentiā, et s̄t in ratiōne ad uno
 2.º ḡnt ad aliud nouū. 2.º Ḡnt sit finitū: ḡntemur a. in ḡnt
 ut bona

De
quid significat
Possibile

linguare (in quo aliqua dictas agunt) diligetis, modo, pos-
sibile nihil aliud significare qd id qd ex natura hinc est vel hinc
est: qd potest fieri qd alibi n. habebit nro existenti vel cum
esse tale et qd sit immutabile. Aliud n. x. hinc sit existenti vel
de tale, eo qd inegaliter queat, vel negatori aderit. Possibile n. qd
dicit et supra nro et supra qd dicitur: et hinc e qd dicitur Fens.
taci. Possibile contingenti et nro co. hinc: et e nil aliud qd id qd
est e, sine demer nro futurum sit, sine qd dicitur et inegaliter
ter. No. Frustrum hinc e sage n. d. qd dicitur. et auctorit. nro
Possibile et qd dicitur nro qd dicitur ut synonyma, et hinc possibile non
accipit in ea significare qd malo explicacione.

De
re nro
quid significat
substant.

De isto quare modalia entia non merito dubitantur, amplexus
sit videt n. qd plurima alia modalia entia fieri possunt, ut lo-
quendo certans commutabit, qd dicitur erudit multos, fulgebunt sicut
et ad hoc: in his qd dicitur. n. dicitur singl. certans, sed cu malo addi-
to legitur et n. singl. fulgebunt, sed cu malo addito sicut sol
et stelle. Item quibus dicitur qd dicitur e hoc e doctus, que e
modalis qd agerit nro qd dicitur: in plurimos alios modos
nro qd dicitur, ut dicitur e hoc e doctus, incedit e hoc e
doctus, laboriosus e doctus, hoc e doctus, nro e, originabile e, pa-
labile e, cognitus e, scitus e vel scitit; legitur e hoc e doctus
grise e hoc e doctus, doctus e ganges negligi, doctus e hinc
hoc e qd dicitur, scitit e Turca nro a solonis, et sic in infinitum

Re.
Nota.
Destitutio

Pro Fugione
Notandum qd sit modus. Et Tho. hinc nro, Modus e nro adiectus debet
minutio. Item nro entia e hinc nro qd dicitur, qd dicitur et hinc
qdam son nro, supra qd dicitur cadere qd aliqua determinatio
nro.

Libor II

xxx. doctrinae est hinc, in igitur inceditatem, q. novam proponit.

Dico. 4.
Sicut de hinc
4. notes

Dico. 4.° Graecise attestatio ad vocem Galti est sicut p[ro]missum e[st] in
esse e[st] plures modos q[ui] ab ip[s]o enumerati s[un]t, in Boeth. et Tel. sum
citati, sicut inductione q[ui] haec non e[st] alia, vel alij modis q[ui] ad
aliqua ex 4. revocari possunt, aut certe si fuit, sicut dictu[m] modis. sicut

Sicut 2.

q[ui] sicut q[ui] modis sicut Graecos e[st] vox significans qualiter Galtu[m] sicut visis
sed si q[ui] ulla vox significare alio modo q[ui] his 4. modis q[ui] sicut hinc q[ui]
plures e[st] certa ex s. Th. minor, sicut q[ui] necq[ue] ista vel talis e[st] ut si plures
e[st] et e[st] utiq[ue], vel talis ut o[mn]ino si sicut e[st], et e[st] impossibilis, vel talis ut
sicut e[st] et si e[st] et e[st] q[ui]ngens, vel deniq[ue] talis ut sicut e[st], sive si sicut
si e[st], sive sicut si e[st], et e[st] possibilis. sicut q[ui] modis sicut Th. nil

Sicut 2.

aliud e[st] q[ui] vox significativa expressas enunciatis n[on] dicit, id e[st] sicut Galtu[m]
ad sicut q[ui] q[ui] quadruplex e[st] sicut ex cori sicut, ideo in quadruplex q[ui]
modis e[st].

Dico. 5.
ut alia sicut
et sicut
sicut sicut

Dico. 5.° H[ic] de aliq[ui] p[ro]mittit e[st] sicut q[ui] agnoscit plures modos e[st]
sicut V. G. q[ui] veru[m] et falsu[m] et hoc e[st] n[on] e[st] veru[m]. sicut q[ui] veritas
et falsitas sicut aliq[ui] immediate in vocu[m] relucet, utiq[ue] affirmat alio sicut
alio, eo q[ui] sicut e[st] modo veru[m] modo falsu[m]. Dico q[ui] habeat aliq[ui] p[ro]mittit
ob dicta[m] r[ati]o[n]e. 4. contra u. p[ro]missione dicit sicut q[ui] si sicut p[ro]prietates
di. sed in duo generaliores p[ro]mittit in sicut. abis modis, n[on] nil sicut
n[on] e[st] nisi veru[m], nil impossibile nisi falsu[m].

Quaeritur 4.

Quaeritur. 4.° V[er]u[m] affirmati magis opposit[um] negatio sicut an affirmat
tio de Galtu[m] sicut V. G. hinc affirmati sicut hinc e[st] alij q[ui] negis e[st]

Re.

sicut hinc haec ne nullo homo e[st] alij, an haec dicit homo e[st] rigor. H[ic] ex sicut
hinc ca. ult. magis de sicut sicut sicut sicut sicut sicut sicut sicut sicut sicut

Sicut 1.

sicut affirmat, id e[st] hinc sicut interq[ui] p[ro]mittit insignit[ur] q[ui] sicut sicut sicut
e[st] sicut enunciatis magis sicut sicut q[ui] aduersari in cogula q[ui] q[ui] in cogula si
aduersari, sed illa quat[ur] altera e[st] affirmati et altera negatiua aduersari

Sicut 2.

santi in cogula, affirmati n. et negatio in cogula carit[ur], q. 2. si ex
hinc

De Interpretatione

277

Verba sunt subiecta, etiam ubi sunt in haec loca sunt quia sunt e sunt
 multa e multa, quoniam in utraque uerum e, et uerum magis uerum uerum.
 3° P^o distat affirmatio et negatio q affirmatio et affirmatio. q affirmatio
 melius est et magis explicite distat negatio ab affirmatio, q affirmatio
 melius est a affirmatio, quia igitur affirmatio e explicite, q negatio
 affirmatio explicite, tangit q aliquid magis explicite. Dicitur etiam affirmatio
 et illa q reguntur secundum ueritatem et falsitatem. Fit in subiectis de, quia
 uerum uero qnt multa falsa opponi, si a. e. e facta oppositio, tunc
 uerum uerum in debet opponi. Arg. haec in libris Perihermionas
 arg. adeo de ueritate magis agatur ad laudem dei et uirginis marie,
 utis dei dicta sufficiant. 30

Phil. 3.
Sont. 4.

Obie. de affirm.

R.C.

Absoluimus libros de interpretatione 2. Junii die
 Anno 1617.

In libris